

2012. gada ziema

www.lu.lv

**Biznesa inkubatoru
vada uzņēmējs, ko
sargā eņģeļu leģions**

**No kūdras izpētes līdz
nanotehnoloģijām**

**Piemineklis
entuziasmam:
radio NABA svin
10. dzimšanas dienu**

**Koris «Minjona»
iekaro Ķīnu**

**Septiņas
studentu idejas
pārvēršas zinātnē**

**Jura Utāna
sirreālā vara**

Veiksmīgas inovācijas sasniedzamas mijiedarbībā

Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Matīss NEIMANIS,
Latvijas Universitātes Inovāciju
centra vadītājs

Cilvēki bijuši inovatīvi jau kopš civilizācijas pirmsākumiem, bet inovācijas termins saziņā ieviests vien pagājušā gadsimta sākumā. Simt gadu laikā pētnieki un uzņēmēji piedāvājuši arvien jaunus inovācijas jēdziena skaidrojumus, parasti ar inovācijas procesu saprotot zinātnisku izstrādņu, izgudrojumu komercializāciju un ieviešanu ražošanā.

Tomēr, kā atzinis austriešu ekonomists Jozefs Šumpēters, inovācija ir iespējama arī bez izgudrojuma un ne katrs izgudrojums rada inovāciju. Sociālo un humanitāro zinātņu jomā inovācija ir ne mazāk nozīmīga kā dabaszinātnēs un inženierzinātnēs.

Inovācijā iesaistīti daudzi – uzņēmēji, valsts pārvaldes institūcijas, nevalstiskās organizācijas, atsevišķi indivīdi un, protams, arī universitātes. Tas ir sarežģīts process. Katram dalībniekam ir savi mērķi, savas intereses, vērtības un rīcības modeļi, tomēr inovācija notiek mijiedarbībā.

Universitāte ir savdabīgs inovācijas procesa dalībnieks, tā novērtē stabilitāti un laika pārbaudi izturējuma vērtības. Pirms veikt kādas izmaiņas, tās tiek rūpīgi apdomātas. Universitātes zinātnieku pētījumi bieži veltīti jautājumiem, kas varbūt būs nozīmīgi pēc vairākiem gadiem vai pat gadu desmitiem. Pirms jaunās zināšanas tiks izmantotas inovatīvu produktu izstrādē, tās daudzkārt tiks pārbaudītas. Zinātnieku mūsdienu pētījumi būs nākotnes inovācijas – fundamentālā zinātne rada priekšnosacījumus inovācijai pēc desmit vai divdesmit gadiem.

Protams, varētu sagaidīt vairāk praktisku pētījumu, kuru rezultāts ir augstas pievienotās vērtības produkti. Tomēr šeit nav vainojami zinātnieki, ka tie it kā neinteresējas par uzņēmumu vajadzībām. Lai radītu straujas inovācijas, nepieciešama sistēmiska, mērķtiecīga, pārdomāta un ilglaicīga augstskolu un zinātnisko institūciju, valsts pārvaldes iestāžu, uzņēmumu un indivīdu sadarbība. To nevar sasniegt vienā gadā vai piecgadē, tomēr pamazām uz to virzāties. Latvijas Universitātes Inovāciju centrs īsteno Eiropas Patentu organizācijas projektu «PatLib centra darbība», un 2012. gadā jau iesniegti seši patenti pieteikumi, kas ir vēl viens solis tuvāk praktiskam produktam. Latvijas Universitātes stratēģija paredz, ka pētniecība augstskolā tiks arvien vairāk sekmēta un atbalstīta, tāpēc ir svarīgi kopīgi domāt par rezultātu un Universitātes, zinātnes, sabiedrības un ekonomikas iespējamem ieguvumiem.

Vēlam, lai 2013. gadā būtu vēl vairāk Latvijas Universitātes zinātnieku un uzņēmēju veiksmīgas sadarbības piemēru un līdz ar tiem arī vairāk inovāciju!

Latvijas Universitātes izdevums
Iznāk kopš 25.09.1922.

ISSN 1691-8185

Raiņa bulvāris 19–127, Rīga, LV-1586
Tālrunis: 67034329

E-pasts: info@lu.lv

<http://www.lu.lv/almamater>

Izdevumu sagatavojis:
LU Preses centrs
LU Akadēmiskais apgāds

Reģistrācijas apliecība nr. 535

© Latvijas Universitāte, 2012

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā
atsauce uz izdevumu obligāta

Atbildīgās par izdevumu:

Andra Briekmane, Keta Selecka-Trušinska

Rakstu autori:

Andra Čudare, Anete Enikova, Elvijs Ērglis,
Aija Fedorova, Indra Gleizde, Edgars Kļaviņš,
Lauma Muižniece, Elizabete Šatrovska,
Dzintra Zaula

Tulkojums angļu valodā:

LU Humanitāro zinātņu fakultātes profesionālā
maģistra studiju programmas «Rakstiskā tulkošana»
studente Ilga Mozule

Maketētāja: Ieva Tiltiņa

Fotogrāfs: Toms Grīnbergs

Korektore: Gita Bērziņa

Andra Čudare Biznesa inkubatora vadītāju Miku Losānu sargā eņģeļu leģions	3
Lauma Muižniece Tehnoloģiju ballīte vecajā Berlīnes lidostā	6
Indra Gleizde No kūdras izpētes līdz nanotehnoloģijām	8
Andra Čudare Jānis Pleps: Man patīk zinātniskā pētniecība, īpaši rakstīšana	10
LU Preses centrs Koris «Minjona» iekaro Ķīnu	13
Anete Enikova, Septiņas studentu idejas pārvēršas zinātnē – LU Studentu padomes zinātnisko projektu konkurss LU radio NABA kalendārs 2013	14 16
Elizabete Šatrovska Juris Utāns pakļaujas savai varai	18
LU Preses centrs Latvijas augstskolām jāspēj izglītot profesionāļus, kas tiktu novērtēti Eiropas kontekstā	20
Elvijs Ērglis Universitātes futbolistu ceļš līdz virslīgai	22
Edgars Kļaviņš, Dzintra Zaula Paraolimpieši Londonā aizstāv Latvijas godu	23
Aija Fedorova Piemineklis entuziasmam: LU radio NABA svin 10. dzimšanas dienu	24
LU Preses centrs Radio NABA ceļojošā fotoizstāde «10x10» ir atklāta!	28
LU Preses centrs Čiņas sporta veids kendo var palīdzēt studentiem	29
Aktuāli notikumi Latvijas Universitātē no 2012. gada augusta līdz novembrim	30

Pieturzīmes

Mikus Losāns

LU Ekonomikas un vadības fakultātes Biznesa inkubatora vadītājs.

LU Ekonomikas un vadības fakultātē ieguvis sociālo zinātņu bakalaura grādu vadībzinātnē.

17 gadu vecumā nodibinājis skolēnu mācību firmu.

Reizi gadā dodas kādā ceļojumā. Ar auto braucis apkārt Itālijai, pagājušajā gadā bijis piedzīvojumu ceļojumā pa Marokas vidieni.

Izveidojis populāro spēli «Laiks biznesam».

Dzīves stūrakmeņi: ticība, mīlestība, mērķtiecība, neatlaidība.

LU Ekonomikas un vadības fakultātes Biznesa inkubatora vadītājs Mikus Losāns uzrunā klātesošos Biznesa inkubatora atklāšanas pasākumā 2012. gada 18. oktobrī. Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Biznesa inkubatora vadītāju Miku Losānu sargā eņģeļu leģions

Andra ČUDARE

Dažas dienas pēc Latvijas Universitātes (LU) Ekonomikas un vadības fakultātes Biznesa inkubatora atklāšanas tā telpās galdi ir tukši un no rosīga darba vēl nav ne miņas. Tikai pie viena galda datora taustiņus klikšķina inkubatora dalībnieks Maksims. Viņš zvina potenciālajiem sadarbības partneriem par savu projektu, un viena tikšanās ir sarunāta. Toties inkubatora vadītāja Mikus Losāna darba galds jau apaudzis ar lietām. Tur ir daudz papīru, dators, stacionārais telefons un gandrīz apēstas šokolādes iesaiņojums.

Mikus Losāns uzņēmējdarbības gaitas uzsāka skolas laikā, izveidojot projektu «Pankūku namiņš». Pirmais mēģinājums bija neveiksmīgs, taču skolēnu mācību firma, kurā viņš pārdeva iespēju izvietot reklāmas 11 Rīgas skolās, guva panākumus un peļņu. Pirms diviem gadiem Mikus izveidoja galda spēli «Laiks biznesam» par uzņēmējdarbību, un tagad viņš ir LU Ekonomikas un vadības fakultātes Biznesa inkubatora vadītājs.

– Kādi dzīves impulsi tev lika domāt, ka būsi uzņēmējs?

– Es gribēju radīt kaut ko jaunu. Bērībā biju drošs, ka būšu izgudrotājs. Pirmais nopietnais impulss bija Sanktpēterburgā, tur redzēju pankūku kioskus un gribēju izveidot ko līdzīgu Latvijā. Šī neizsakāmā motivācija bija sākums uzņēmējdarbībai. Tad lēnām sapratu, ka mani interesē nevis specifiska nozare

vai virziens, bet pati uzņēmējdarbība pēc būtības – radīšanas un pārdošanas process, cīņa par tirgu un klientiem. Tas, ka ļoti mērķtiecīgas darbības rezultātā rodas kaut kas jauns, labāks par iepriekšējo un cilvēkiem nepieciešams.

Esmu nodarbojies ar dažādu uzņēmējdarbību un zinu, ko nozīmē radīt biznesu jaunietim, ko nozīmē cīnīties nezināmā virzienā, sisties cauri sienām.

Aizejot uz pasākumiem, kas nav tieši saistīti ar biznesu, šķiet, ka tā ir pavisam cita pasaule, jo sevi kā personību attīstītu pārsvarā tikai biznesā.

– Kāda ir biznesa vide?

– Biznesā nav, uz ko paļauties. Tā kā visu esmu darījis viens, varbūt tā ir tikai mana pieredze. Esmu pieredzējis, ka neviens nepateiks priekšā, kā rīkoties un vai spertais solis ir pareizs. Tikai patērētāji pateiks, vai tas, ko dari, ir pareizais virziens. Kamēr to neesi izdarījis, to nevar pārbaudīt.

Pēc būtības tu kalpo sabiedrībai. Jo vairāk dod sabiedrībai, jo vairāk saņem. Un mēs visi kalpojam cits citam – es kalpoju visiem, visi kalpo man.

– Ir apzīmējums «biznesa haizivis». Vai šajā vidē izdzīvo stiprākie?

– Domāju, ka īsti nē. Bieži vien izdzīvo ātrākie, kas pirmie pamana brīvu nišu. Vienīgi konkurences gadījumos izdzīvo stiprākie.

Biznesa inkubatora dalībnieki pārgriež atklāšanas lentī. Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

- Pie kuriem sevi pieskaiti – stiprākajiem vai ātrākajiem?
- Es drīzāk varētu būt neatlaidīgāka, jo neapstājos.

– Pašlaik tev ir oficiāls Biznesa inkubatora vadītāja amats. Kā jūties?

– Tā kā līdz šim biju nodarbojies vienīgi ar uzņēmējdarbību, jutos savādi. Lai gan no vadības viedokļa Biznesa inkubatora vadīšana savā ziņā līdzinās uzņēmējdarbībai, tas ir citādi. Kad kļuvu par vadītāju, bija liels gandarījums, jo gadu cīņījos, lai vispār inkubatoru izveidotu. Ja esi ieguldījis laiku un enerģiju, tad simboliskie brīži – kad kļuvu par inkubatora vadītāju, kad tika sagatavotas telpas un iestājās inkubatora dalībnieki – ir ļoti patīkami. Šie brīži nozīmē, ka iepriekšējais darbs bijis tā vērts un ir reāli nepieciešams. Par katru šādu panākumu jūtu arvien lielāku gandarījumu.

Uzskatu, ka studentu Biznesa inkubatora vadītājam jābūt jaunam cilvēkam, kas kaut kādā mērā ir vienlīdzīgs ar dalībniekiem un jūt viņu problēmas, sākuma grūtības. Tam jābūt cilvēkam, kas izgājis tam visam cauri pats. Zinu, ko ieteikt, kā palīdzēt.

«JA UZŅĒMĒJS TIC, KA VIŅAM IR ROBEŽAS, TAD VIŅŠ PASAULI IZMAINĪT NEVAR. SEV ROBEŽAS NEREDZU.»

- Esi teicis, ka iepriekš pieļautās kļūdas ir viena no lietām, kāpēc esi nonācis tik tālu. Kuras kļūdas tev ir palīdzējušas?

– Pirms uzsāc kādu darbu, jānovērtē kopējais devums. Viena no manām kļūdām bija tā, ka nenovērtēju, vai business būs interesants no apmēra un izaugsmes viedokļa. Pirms biznesa uzsākšanas jānovērtē arī potenciālie ienākumi, tirgus un tas, vai tevi apmierinās rezultāts. Vai tas ir tas, ko gribi. Investējot naudu, tu tomēr investē arī savu laiku.

Pirms kāda laika sāku projektu ar velosipēdu reklāmas stendiem. Ieguldīju finansējumu, lai uztaisītu reklāmas, un tikai

pēc tam iedomājos, ka jāaprunājas ar reklāmdevējiem – vai viņi vispār ir ieinteresēti šādā projektā un to pirktu. Tieši pirms 1000 latu ieguldīšanas sapratu, ka ir dažas problēmas. Galvenā kļūda bija tā, ka nerunāju ar potenciālajiem pircējiem, pirms vispār šo projektu uzsāku. Tādēļ vispirms jāpārlicinās, vai idejai ir pieprasījums, un tikai tad ir vērts ieguldīt laiku, enerģiju un naudu. Gandrīz pieļāvu kļūdu, un rezultātā būtu zaudējis naudu.

- Lasot internetā par tevi pieejamo informāciju, dominē atslēgas vārdi «business», «ekonomika», «uzņēmējdarbība», «students». Šie vārdi tiešām tevi raksturo?

– Patīkami dzirdēt, ka internetā mani raksturo šie vārdi. Jā, tā es jutos un sevi pozicionēju. Vienīgi šajā brīdī bakalaura studijas esmu pabeidzis, tādēļ vārds «students» mani neraksturo. Taču mācīties es turpināšu. Pēc desmit gadiem par sevi gribētu dzirdēt divus vārdus – «veiksmīgs uzņēmējs».

- Kādam jābūt veiksmīgam uzņēmējam?

– Uzņēmējam jābūt ticībai saviem spēkiem, mērķiem. Darbam un neatlaidībai. Varu apgalvot, ka man tas piemīt.

Viena no uzņēmēju īpašībām ir vēlme izmainīt pasauli. Ja uzņēmējs tic, ka viņam ir robežas, tad viņš pasauli izmainīt nevar. Sev robežas neredzu.

- Tu vienmēr tici saviem spēkiem?

– Tikko iedomājos, kā būtu, ja es pateiktu, ka vienmēr ticu saviem spēkiem.

- Tā nebūtu melošana sev?

– Tā būtu melošana. Protams, ka bieži zūd ticība sev, tā ir viena no sliktākajām sajūtām, kāda vien var būt. Tad šķiet, ka nav jēgas cīnīties, jo neticu, ka varu to izdarīt. Ticība pazūd, kad pāris reižu saņem neveiksmes triecienu. Tad jāmeklē veids, kā atkal sev noticēt, un tas nav viegli. Ticu augstākiem spēkiem, un man vienmēr ir sajūta, ka necīnos viens pats, jo man palīdz vesels eņģeļu leģions.

Citiem ieteiktu mēģināt pašiem sevi apmullot, iegalvojot, ka spējat visu. Būtiski, lai cilvēks ticētu, ka viņa spēkos ir izdarīt vairāk, nekā reāli iespējams. Manī ir atgriezies sajūta, kas bija pirms daudziem gadiem, – ka esi spējīgs uz visu un nav

šķēršļi. Liekas, ka visa pasaule ir pie kājām. Un šī pārliecība ļauj izdarīt visapbrīnojamākās lietas.

– Vai tevi mājās šaubas un bailes par Biznesa inkubatora nākotni?

– Nē, viennozīmīgi nē! Esmu uzdevis sev šo jautājumu un pieļāvis domu, ka viss var apstāties, taču zinu, ka viss būs lieliski! Man ir ticība, ka šis būs labākais Biznesa inkubators Latvijā.

– Kas, tavuprāt, ir svarīgākais dzīvē?

– Tā ir mīlestība. Mīlestība uz tuvāko, uz ģimeni, Dievu. Lai arī ko es salaistu grīstē, man būs šī mīlestība, un, kamēr sekoju savai sirdij, tas nemainīsies. Jāsaprot, ka nav jēgas stresot. Jāpieņem, ka dažas lietas tiks salaistas grīstē. Jāsaprot, ka tas tāpat nemainīs būtiskākās vērtības dzīvē, un jāiet uz priekšu.

– Pirms diviem gadiem radījī galda spēli «Laiks biznesam», un mērķis bija padarīt to par Latvijas eksporta preci.

– Viens no mērķiem bija, lai cilvēki sevī atklāj uzņēmēju. Ieliku spēlē ekonomikas modeli, kas atspoguļo uzņēmējdarbību, citas tādas spēles nav. Ja spēlējot tā šķiet ļoti interesanta, varbūt uzņēmējdarbība ir tavs ceļš.

Saražotie tūkstoš spēles eksemplāri ir gandrīz pārdoti, noliktava ir tukša, kādas 20 spēles palikušas veikalos. Izveidota spēles versija internetā, un ir mērķis to pārvērst uz visu pasauli. Pašlaik ārzemēs to netirgojam, bet pēc dažiem gadiem tā tiešām būs eksporta prece. Šogad braukšu uz Kipru, piedalīšos konkursa «Eiropas uzņēmējdarbības veicināšanas balva 2012» noslēgumā. Balvu nedabūšu, bet tur satikšu cilvēkus, ar kuriem, iespējams, varētu izveidoties partnerattiecības galda spēles vai Biznesa inkubatora sakarā.

Par Biznesa inkubatoru

Latvijas Universitātes (LU) Ekonomikas un vadības fakultātes Biznesa inkubatoru var saukt par vietu, kur īstenot sapņus un idejas, attīstīt savu biznesu. Tā svinīgajā atklāšanā 18. oktobrī piedalījās LU rektors Mārcis Auziņš un Ekonomikas un vadības fakultātes dekāns Māris Purgailis, kurš novēlēja pašpārvaldes veidoto naudas koku pārvērst par realitāti.

Biznesa inkubatorā jaunie uzņēmēji realizēs tādas idejas kā Vecrīgas izklaides iespēju mobilā aplikācija, dažādu formu ledus kubu izveide, ulmaņlaika stilā veidots restorāns, informatīva valūtas kursa mājaslapa, velosipēdu signalizācijas izveide u. c.

Vispirms viņi nospraudīs sasniedzamos mērķus turpmākajiem četriem mēnešiem. Biznesa inkubatorā konsultēs, palīdzēs piesaistīt nepieciešamos resursus, piemēram, nodrošinot telpas, noliktavas, mājaslapu serveru uzturēšanu. Pakalpojumus, kurus inkubators nespēs sniegt, bez maksas nodrošinās piesaistītie sadarbības partneri. Inkubatora vadītājs Mikus Losāns uzskata, ka «Biznesa inkubators kaut kādā mērā aizvieto pieredzes un zināšanu trūkumu, ko, iespējams, var sniegt kāds, kas nodarbojas ar uzņēmējdarbību».

Mikus stāsta, ka tas, cik biznesa ideja ir veiksmīga, atkarīgs no katra paša. Biznesa izgāšanās gadījumā inkubatorā dalībniekiem palīdzēs atrast citu virzienu vai ideju. Tikai tad, ja dalībnieks par savu ideju necināsies un neīsteno noteiktos mērķus, viņu palūgs aiziet. No dalībniekiem prasīs darbu un neatlaidību. Uzņēmējdarbības uzsākšana negarantē veiksmi, bet cīņa par savu biznesu garantē pieredzi, kuru nevar iegūt augstskolā.

Mikus kopā ar sievu Aļonu Sinajas tuksnesī Ēģiptē 2012. gada martā. Foto no privāta arhīva

– Kāds tu esi brīvā laikā, kad var aizmirst par uzņēmējdarbību un biznesu?

– Īstenībā – tieši tāds pats, esmu ļoti brīvs cilvēks. Man gan ir teikuši – Miku, tu esi pārāk pareizs, tev jābūt brīvākam. Bet tāds es esmu. Reizi gadā ceļoju, esmu piedzīvojumu kārs un tieši tādēļ braucienos nesekoju tūristu maršrutiem. Man patīk darīt lietas, nezinot, kāds būs rezultāts. Turklāt man nav bremžu, kas mani varētu ierobežot. Patiesībā esmu tieši tāds, kādu tu mani tagad redzi.

– LU Ekonomikas un vadības fakultātes mājaslapā intervija ar tevi ir publicēta sadaļā «Veiksmes stāsti». Jūties kā veiksminieks?

– Man ir jautājuši, vai jūtos laimīgs. Jā, esmu laimīgs. Grūti atbildēt, vai jūtos kā veiksminieks. Laikam vairāk jā.

– Ko tu novēlētu pats sev?

– Es novēlētu turpināt iet pa savu ceļu un nekad nepadoties.

Pēc intervijas Mikus stāsta, ka vēlas sniegt pasaulei pilnīgi jaunu dzīves ritmu. Visinteresantākais viņam šķiet virziens, kas izmainītu cilvēku dzīvi. Piemēram, ieguldīt finansējumu transporta līdzeklī, kas varētu veikt lielus attālumus ļoti īsā laikā. Lai gan stāsts nedaudz izklausās pēc zinātniskās fantastikas, Mikus tic, ka pēc 20 gadiem šāda ierīce būs radīta, tādēļ mēs uz to saderam. Lai gan viņš piedāvā saderēt uz simts triljoniem Zimbabves dolāru, saderam, ka zaudētājs izmaksā uzvarētājam pusdienas. Rezultāts būs zināms tieši 2030. gada oktobrī.

Mikus Losans, Head of UL Business Incubator, is protected by angels

Mikus Losans, Head of the recently founded Business Incubator at the UL Faculty of Economics and Management, began his business career at school when he founded a successful student training company. Two years ago he created a board game called «Business Time» that is based on economic principles. Two thousand copies of the game have already been sold in Latvia, and Mikus intends to win the international market as well. In November, he is to go to Cyprus to take part in the closing event of the competition «European Enterprise Promotion Award 2012» organized by the European Commission; there he is to address potential business partners. Mikus wants to change the world, and he sees no boundaries for doing that.

Tehnoloģiju ballīte vecajā Berlīnes lidostā

Pasākuma dalībnieces Marija un Renāte priecājas par sauli uz Tempelhofas lidostas skrejceļiem. Foto no privātā arhīva

Lauma MUIŽNIECE,

LU Attīstības un plānošanas departamenta projekta koordinatore

Vācijas galvaspilsētā Berlīnē šogad norisinājās tehnoloģiju festivāls *Campus Party Europe*. Uz Berlīni Latvijas Universitātes (LU) organizētā braucienā devās arī pārstāvji no Latvijas – studenti, profesori, informācijas tehnoloģiju (IT) blogeri un tehnoloģiju entuziasti, lai satiktos ar kolēģiem un autoritātēm no visas Eiropas.

Campus Party ir pasākums, kur tūkstošiem IT speciālistu, datorspēju un citu tehnoloģiju entuziastu ik gadu piedalās dažādās prezentācijās, darbnīcās, lekcijās un citos pasākumos. Viens no galvenajiem pasākuma atbalstītājiem ir Eiropas Komisija, kas ar sociālajā tīklā *Twitter* organizētu konkursu arī Latvijas Universitātes pārstāvjiem deva iespēju apmeklēt tehnoloģiju festivālu. Vairāk nekā 600 stundu garumā tika piedāvāts apmeklēt ar zinātnei, inovācijām, digitālo izklaidi un radošumu saistītās prezentācijas, diskusijas, debates un darbnīcas. Tā kā vairums pasākuma dalībnieku nakšņoja pasākuma norises vietā, sponsoru piešķirtās teltīs, tad dažādas aktivitātes norisinājās visa pasākuma garumā 24 stundas diennaktī.

Pēdējos 16 gados *Campus Party* ir izaudzis par globālu kopienu ar vairāk nekā 180 tūkstošiem dalībnieku, kuru skaits turpina pieaugt. Tā ietvaros notiek arī vairāki ikgadēji pasākumi Brazīlijā, Kolumbijā, Spānijā, Ekvadorā, Meksikā un citur.

Šogad *Campus Party* pirmo reizi tika organizēts Berlīnē. Pasākuma mērķis bija sapulcēt desmit tūkstošus dalībnieku no visas Eiropas vēsturiskajā Tempelhofas lidostā, kur, tāpat kā citus gadus, bija iespējams iesaistīties aktivitātēs 24 dažādās jomās.

Sēžam pie vārtiem

Šogad arī Latvijas Universitātei kā vienai no *Campus Party Europe* partnerēm bija iespēja doties uz Berlīni. Braucēju vidū bija dažādu augstskolu studenti, IT blogeri un citi, kuri izrādījuši iniciatīvu *Digital Agenda for Europe* (Eiropas digitālās dienas kārtības) attīstības veicināšanā.

Latvijas Universitātes autobuss Berlīnē ieradās nedaudz pēc pulksten 6.00, kur to sagaidīja slēgtas lidostas telpas un apziņa, ka nekur nav redzama kaut viena izkārtne, kas vēstītu par tik vērienīga pasākuma norisi jau pēc dažām stundām. Tā kā autobusa šoferiem bija jābrauc prom, neatlika nekas cits kā doties ekskursijā pa lidostu un atrast kādu, kas Latvijas pārstāvjus varētu ielaist pasākuma teritorijā. Tikai pēc aptuveni pusotras stundas pūles vainagojās nelieliem panākumiem. Šos piedzīvojumus savā blogā *parasts.lv* aprakstījis viens no braucējiem – IT blogeris Kaspars Misiņš: «Jāreģistrējas. Pusstundu pasēžam ar somām pie vienas ieejas, vēl kādu laiku pie citas. Tad pie nākamās. Līdz uzzinām, ka reģistrēšanās tomēr nenotiks tik raiti, kā gribētos. Būs jāpagaida.» Tomēr beidzot, piedzīvojuši vēl ne vienu vien sarežģījumu, braucēji ap pusdienlaiku tikuši teltīs, un pasākums varējis sākties.

Pilni skrejceļi tehnoloģiju

«Viena no iespaidīgākajām lietām bija pati pasākuma norises vieta – milzīgā, darbību beigusī Tempelhofas lidosta, kas bija ideāli piemērota, lai uzņemtu tik daudzus dalībniekus. Lidostas angāri bija pilni divvietīgām teltīm, kurās pasākuma laikā varēja dzīvot tā dalībnieki. Lidostas skrejceļu vietā bija ierīkots lielisks, milzīgs parks, no kura paveras skats uz lidostu,» atceras Renāte Kalniņa, Latvijas Universitātes Fizikas un matemātikas fakultātes 1. kursa studente, kura par pasākumu uzzināja no paziņas. Lai pieteiktu savu dalību, viņa ietvītoja ideju, kā digitalizēt medicīnas pakalpojumus Eiropā.

Ja apkārt tik daudz aizraujoša, jānodrošinās ar atbilstošiem pārtikas krājumiem. Foto no privātā arhīva

Tā kā pasākums aptvēra tik daudz dažādu nozaru, ikvienam dalībniekam bija iespēja atrast sev tīkamākās nodarbes – robotu vai datorspēļu spēlēšanas sacensības, lekcijas par astronomiju vai sociālajiem tīkliem, iepazīšanos ar citu valstu IT entuziastiem un daudz ko citu.

Sešu dienu laikā bija iespējams apmeklēt lekcijas un prezentācijas, kuras sniedza dažādu jomu pārstāvji. Renāte Kalniņa par apmeklētajām aktivitātēm un saviem iespaidiem stāsta: «Tā kā ikdienā pati aizraujos ar fotografēšanu, biju plānojuši apmeklēt prezentācijas, kas saistītas ar šo tēmu. Galu galā tomēr vairāk apmeklēju prezentācijas, piemēram, par astronomiju, jo nezinu citu vietu, kur varētu iegūt tik daudz informācijas par un ap pasaules lielāko teleskopu, observatoriju būvniecību un to darbības principiem, turklāt stāstītāji ir cilvēki, kas ar šo tēmu saistīti vistiešākajā veidā, kā Donalds Gregorijs Džeimss (*Donald Gregory James*), kurš ir NASA *New Ventures and Communications* direktors, vai Nando Patats (*Nando Patat*), ESO *Observing Programmes Office* direktors. Interesanti bija arī paraugdemonstrējumi, kas notika ārpus prezentācijām, galvenā telpa bija pilna dažādiem robotiem, turklāt varēja aprunāties ar to veidotājiem.»

Pasākumā ar prezentācijām uzstājās dažādi pētnieki, uzņēmēji, studenti un arī tādi ievērojami cilvēki kā, piemēram, rakstnieks Paulu Koelju (*Paulo Coelho*), globālā tīmekļa izgudrotājs Sers Timotijs Džons Bērnerss Lī (*Sir Timothy John «Tim» Berners-Lee*), uzņēmumu vadītājs, viens no pasaules autoritātēm inovāciju, mediju un tehnoloģiju sociālās un ekonomiskās ietekmes jomā Dons Tapskots (*Don Tapscott*) un viens no Izraēlas tehnoloģiju ietilpīgas uzņēmējdarbības pionieriem Josi Vardi (*Joseph (Yossi) Vardi*). Šie korifeji iedvesmoja apmeklētājus ar saviem sasniegumiem, mudināja attīstīties un būt radošiem. Arī savā prezentācijā Dons Tapskots runāja par dažādiem ekonomiskiem procesiem un puda optimistisku viedokli par ekonomiskās depresijas draudiem: «Es domāju, ka nākotne nav kaut kas, kas ir iepriekš jānosaka, nākotne ir kaut kas, kas ir jāsasniedz, un mūsdienu pasaulē mēs varam sasniegt stipri citādāku nākotni.»

Campus Party Europe Berlīnē apmeklēja arī Eiropas komissāre digitālajos jautājumos Nīlija Kroes (*Neelie Kroes*), viņa privātā diskusiju pasākumā tikās ar atbraukušo augstskolu pārstāvjiem. No LU uz tikšanos devās Attīstības un plānošanas departamenta projekta koordinatore Lauma Muižniece. Augstskolu pārstāvji iepazīstināja komisāri ar izaicinājumiem IT jomā un diskutēja par šīs nozares attīstību. «Bija liels gods piedalīties šajā pasākumā. Bija ļoti interesanti uzzināt, ar kādiem izaicinājumiem saskaras augstākās izglītības iestādes citur Eiropā

Pasākuma dalībnieku mājvieta gandrīz nedēļu bija teltis lidostas angāros. Foto no privātā arhīva

un kā mudina studentus pievērsties informāciju tehnoloģijām,» atceras L. Muižniece.

Plašāks skats uz tehnoloģijām

«Kopumā pasākums bija ļoti iespaidīgs, aptvēra dažādas tēmas un piedāvāja tā apmeklētājiem visas nedēļas garumā iegūt apbrīnojami daudz jaunas un interesantas informācijas,» atzīst Renāte Kalniņa.

Tam piekrīt arī Kaspars Misiņš. «*Campus Party* man ļāva paskatīties uz tehnoloģiju nozari daudz plašāk. Lai arī apmeklēju galvenokārt tematiskos pasākumus par sociālajiem tīkliem un blogošanu, prezentācijas un diskusijas pārklāja konkrēto virzienu ļoti plaši. Arī virzienos, par kuriem iepriekš neiedomātos, piemēram, par autortiesību jautājumiem. Šī nedēļa ļāva ievērojami paplašināt redzesloku, citādi par daudz ko ikdienā nesanāk padomāt. Tāpat interesanti bija pavērot, kas pašlaik notiek datoru tūnēšanā, cik populāras ir datorspēles, kas tiek spēlētas. Un arī tas, cik nozīmīga ir tehnoloģiju klātbūtne, piemēram, medicīnā, par ko vēl pavisam nesen mēs nemaz neizdomātos.»

Izmaksas braucienam ar autobusu no Rīgas līdz Berlīnei un atpakaļ tika segtas no ERAF projekta «Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkta attīstība Latvijas Universitātē» līdzekļiem.

ERAF projekts «Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkta attīstība Latvijas Universitātē» Projekta līguma Nr.: L-TPK-08-0001

EIROPAS REĢIONĀLĀS
ATTĪSTĪBAS FONDS

EIROPAS SAVIENĪBA

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Technologist party in Berlin's old airport

This year Berlin, the capital of Germany, hosted the festival of technologies *Campus Party Europe*. Students, professors, IT bloggers and technology enthusiasts from the University of Latvia travelled to Berlin to meet colleagues and authorities from all over Europe. The festival is a yearly event that brings together thousands of IT specialists, gamers and enthusiasts of other technologies to participate in various presentations, workshops, lectures and other activities. This year, the festival was proud to welcome spokespersons such as Donald Gregory James, Acting Director of New Ventures and Communications at NASA Ames Research, Nando Patats, Head of the ESO Observing Programmes Office, writer Paulo Coelho and Sir Timothy John «Tim» Berners-Lee, inventor of the global network.

Projekta dalībniece Dzintra Zaļā, pētot jaunu kosmētikas līdzekļu izstrādes iespējas. Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

No kūdras izpētes līdz nanotehnoloģijām

Indra GLEIZDE

Mākslīgais ožas sensors, kas diagnosticē plaušu vēzi pacienta izelpā, bioloģiskie preparāti, lai cīnītos ar koku slimībām, kosmētikas līdzekļu izstrāde no dūņām – tā ir tikai neliela daļa no inovatīvajiem projektiem un pētījumiem, pie kā strādā Latvijas Universitātes (LU) pētnieki.

Eiropa atbalsta pētniecību

Daudzie projekti nereti tiek īstenoti ar dažādu finanšu instrumentu atbalstu. LU Attīstības un plānošanas departamenta projekta koordinatore Lauma Muižniece stāsta, ka 2007.–2013. gada plānošanas periodā LU tiek īstenoti dažādu nozaru Eiropas Savienības (ES) struktūrfondu finansēti projekti, kurus koordinē LU Attīstības un plānošanas departaments.

Īpaši inovācijas atbalsta Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF). Viena no šādām aktivitātēm ir «Atbalsts zinātnei un pētniecībai», kuras mērķis ir «atbalstīt praktiskas ievirzes pētniecības projektus, kuri sekmētu zinātnes un ražošanas integrāciju un pētniecisko rezultātu ieviešanu atbilstoši valstī izvirzītajiem prioritārajiem zinātnes virzieniem». Ciešā saistībā ar inovācijām ir arī Eiropas Sociālā fonda (ESF) aktivitātes, kas paredz veicināt cilvēkresursu piesaisti zinātnei. Šā gada novembrī LU bija vadošā partnere 39 projektos, bet vēl daudzos citos – sadarbības partnere. Īstenojot šos projektus, vairāk nekā 90% visu izmaksu tiek segti no struktūrfondu līdzekļiem.

Bez iepriekš minētajiem projektiem LU īsteno arī Eiropas Komisijas 7. ietvara programmas un Valsts pētījumu programmas projektus, kurus koordinē LU Akadēmiskais departaments.

Jaunu produktu izstrāde no kūdras

Kūdra ir nozīmīgs Latvijas dabas resurss, bez kura joprojām neiztiekam, iekopjot dārzu vai audzējot puķes podiņā. Senāk kūdru plaši izmantoja lopkopībā un enerģētikā. Taču kopš pagājušā gadsimta 90. gadu beigām kūdras ieguves nozare ir pāņikusi, stāsta ERAF projekta «Inovācija kūdras izpētē un jaunu, to saturošu produktu izveidē» pētniece Inese Silamiķele. Projekta mērķis ir veicināt un aktualizēt kūdras izpētes intensitāti un attīstīt jaunus, inovatīvus kūdras izmantošanas risinājumus, kā arī iegūt no kūdras modificētus produktus. Piemēram, paredzēts izstrādāt kūdras filtru elementus piesārņotu šķīdumu un gaisa attīrīšanai. Kūdras sastāvā ietilpst daudzi savienojumi ar unikālām īpašībām – identificēti dažādu grupu savienojumi ar augstu bioloģisko aktivitāti, piemēram, antibiotiku, pretvēža un pretiekaisuma. Viena no svarīgākajām kūdras sastāvdaļām ir humusvielas, ko potenciāli var izmantot augsnes auglības veicināšanai, kā sorbentu vides rekultivācijā, krāsvielu ražošanā u. c.

Savukārt sadarbībā ar projekta partneri Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centru tiek veikta kūdras atradņu digitalizācija un vienlaikus analizētas kūdras ieguvei izmantoto izstrādes lauku rekultivācijas iespējas – tā I. Silamiķele. Būtisks projekta realizācijas ieguvums ir arī purvu un kūdras izpētes metožu pilnveidošana.

Projekta īstenošanas laiks ir 36 mēneši, un tā kopējais finansējums ir 395 073 lati, no kuriem ES fondi sedz 364 700 latu.

Glābjot kokus

Latvijas Valsts mežzinātnes institūts «Silava» sadarbībā ar LU Bioloģijas fakultāti īsteno ERAF projektu «Jaunu bioloģisko preparātu izstrāde *Heterobasidion spp.* izraisītās sakņu

trupes ierobežošanai», tas ilgst 47 mēnešus. Projekta kopējās izmaksas ir 353 783 lati (no ES fondiem 327 249 lati). *Heterobasidion*, kā pastāstīja LU projekta zinātniskā vadītāja Vizma Nikolajeva, ir piepes sēne, kas nodara ievērojamu kaitējumu mežsaimniecībām gan Latvijā, gan citviet Eiropā, inficējot skuju kokus – priedes un egles, kas sakalst un aiziet bojā. «Cilvēki negrib apstrādāt savus īpašumus ar ķīmikālijām, bet labāk izvēlas kaut ko bioloģisku, un šobrīd ir pieejams tikai viens bioloģiskais preparāts visā pasaulē. Tas ir maz, spektrs būtu jāpalielina,» uzskata V. Nikolajeva. Tādēļ pētnieki cenšas atrast Latvijā augošas sēnes, ko varētu izmantot, izgatavojot jaunus preparātus. «Silava» ir izdalījusi lielās pergamentsēnes (*Phlebiopsis gigantea*) izolātus, kas darbojas pat labāk par jau esošo, Somijā izgatavoto preparātu, savukārt LU mikrobiologi pētī antagonistiskās *Trichoderma* ģints sēnes. Universitātes biologu uzdevums ir noskaidrot, kā tās ietekmē patogēno sēni *Heterobasidion*, un izvēlēties labāko *Trichoderma* izolātu, lai izstrādātu jaunu preparātu, ar ko tiks apstrādāti tikko nocirstu koku celmi, jo tieši caur tiem šī skuju koku slimība nonāk saknēs un inficē apkārtējos veselos kokus.

Augi un dūņas jaunibai

LU pašlaik norit divi ERAF projekti, kuru rezultāti ļaus izstrādāt jaunus higiēnas un kosmētikas līdzekļus ādas kopšanai. To īstenošanas laiks ir trīs gadi, un kopējās izmaksas ir 492 631 lats. Šīs summas lielāko daļu jeb 455 681 latu sedz ES fondi. Vienā no šiem projektiem tiek pētītas laboratorijas un rūpnieciskos apstākļos kultivējamas sēnes, kā arī Latvijā atrodamie augi, pamatā sūnaugi, arī ogas, piemēram, smiltsērķšķi, pīlādži, to ķīmiskais sastāvs un ietekme uz cilvēka ādas šūnām. Mērķis ir atrast efektīvas savienojumu grupas, lai izveidotu receptūras kosmētikas un higiēnas precēm, kas aizkavē ādas novecošanos un kuru efektivitāte būs pierādīta laboratorijas testos. Otrā projektā atšķiras pētāmais objekts – tajā tiek pētīta ārstniecisko dūņu iedarbība uz ādas atjaunošanos, dūņu sastāvdaļas un to īpašības.

«Dūņas Latvijā lietotas jau pirms simts gadiem, taču trūkst pētījumu, kāda tieši ir to iedarbība un vai tās patiešām iedarbojas,» skaidro V. Nikolajeva. Tiek salīdzināti ārstniecisko dūņu paraugi no dažādām iegūšanas vietām un laboratorijas apstākļos novērtēta to iedarbība uz mikroorganismiem un ādas šūnām, lai spriestu par dūņu un to sastāvdaļu spēju veicināt atjaunošanās procesus ādā. Projekta rezultātā tiks iegūti ārstniecisko dūņu ekstrakti ar ādu atjaunojošām īpašībām un izveidotas dūņu ekstraktus saturošu kosmētikas līdzekļu receptūras.

«Lai arī ir pieejami dažādi pretnovecošanās kosmētikas līdzekļi, arvien pieaug pieprasījums pēc dabīgas izcelsmes produktiem, turklāt tādiem, kas paredzēti tieši specifisku novecošanās procesu novēršanai,» stāsta projektu pētniece Anna Ramata-Stunda. Tā kā Eiropas Savienībā kosmētikas izstrādē pētījumos izmantot dzīvniekus ir aizliegts, nepieciešams izstrādāt un pilnveidot metodes, ar kurām tiek analizēta kosmētikas sastāvdaļu efektivitāte. Arī šīs jaunās testsistēmas var uzskatīt par inovāciju, jo, pateicoties tām, «kosmētikas produktu ražotājiem būs iespēja novērtēt viņus interesējošus kosmētikas komponentus, lai spriestu par to drošumu un efektivitāti. Šādas testsistēmas ir ievērojami ātrākas un daudzārt arī lētākas par brīvprātīgo iesaistīšanu jauna produkta testēšanā, turklāt pilnībā atbilst ES likumdošanas prasībām,» paskaidro A. Ramata-Stunda.

Mākslīgi apstīt vēzi

Ļoti interesants un būtisks ir jau iepriekš minētais projekts «Plaušu vēža diagnostikas metodes un datorprogrammas

prototipa izstrāde, izmantojot izelpas gaisa analīzi ar mākslīgo ožas sensoru». Projekta īstenošanas laiks ir 36 mēneši – tas noslēgsies aptuveni pēc gada, tā kopējās izmaksas ir 186 111 lati. No šīs summas 167 894 latus sedz ES struktūrfondi. Projekta vadītājs Māris Bukovskis stāsta, ka plaušu vēzis ir visizplatītākā onkoloģiskā slimība gan saslimstības, gan mirstības cēloņu ziņā, tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi, lai to varētu diagnosticēt pēc iespējas agrākā slimības stadijā. Diemžēl joprojām nav izstrādāta lēta, ātra, ērta, neinvazīva un pietiekami precīza metode slimības diagnostikai tās agrīnajās stadijās. «Visiem zināms, ka agrīna diagnostika onkoloģisku slimību gadījumā ir ārkārtīgi svarīga. Ja izdodas plaušu vēzi diagnosticēt pirmajā stadijā, piecus gadus nodzīvo 70% pacientu, turpretī ja ceturtajā – tikai 5%.»

20. gadsimta 80. gados atklāts, ka izelpā atrodami daudzi organiski savienojumi, kuri dažādām slimībām atšķiras. Šī ideja apstiprinājās pētījumos, kur īpaši apmācīti suņi spēja atpazīt plaušu un urīnpūšļa vēzi, apstot pacienta izelpas un urīna paraugus: «Izpētot zīdītāja ožas sistēmas uzbūvi, radās doma, imitējot tās uzbūvi, izveidot mākslīgo degunu jeb mākslīgo ožas sensoru,» stāsta pētnieks. Projektā tiek izstrādāta jauna tehnika un programmatūra, kas atpazītu plaušu vēža «smaržas nospiedumu» pacienta izelpā un ļautu slimību diagnosticēt agrīnā stadijā.

Iepazīstot nanopasauli

Sadarbojoties LU fiziķiem, ķīmiķiem un bioloģiem, tiek veidotas nanostrukturētu sensoru matricas un to kontroles iekārtas. Iepriekšējā un pašlaik īstenotā ERAF projekta ietvaros ir saņemti četri Latvijas patenti un iesniegti Eiropas patenta pieprasījumi. «Izstrādātajām metodēm un tehnoloģijām ir praktisks izmantojums gan dažādu vielu detektēšanai, gan Saules enerģijas izmantošanai, gan nanorobotikas jomā, kas savukārt palīdz radīt jaunas nanomateriālu izmantošanas iespējas,» skaidro projekta zinātniskais vadītājs Donāts Erts. Līdzīgi kā citos pētījumos, projekta rezultāts ir ne tikai jauni produkti un jaunas tehnoloģijas, bet arī jaunas zināšanas par procesu fizikālo būtību jaunajos materiālos. Pētījumos iegūtie rezultāti ieinteresējuši gan komercuzņēmumus, gan ārzemju zinātniekus, piemēram, projekta izpildētāji piedalās SIA *AGL Technologies*, bet zinātniska sadarbība notiek ar Čalmera Tehnoloģiju universitāti Zviedrijā un Korkas Universitātes koledžu Īrijā, informē D. Erts. Projekts norisinās četrus gadus, un tā kopējais finansējums ir 458 415 lati, no kuriem ES fondi sedz 415 325 latus.

Nobeigumā

Rakstā aplūkota tikai neliela daļa inovatīvo projektu, kuros iesaistīti Latvijas Universitātes pētnieki. Par šiem un daudziem citiem pētījumiem vairāk var uzzināt LU mājaslapas sadaļā «Projekti». Tur atrodama informācija par projektiem, tā regulāri tiek atjaunota.

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

From peat to nanotechnologies

An artificial olfactory sensor that determines lung cancer in the patient's breath, biological medicine to fight coccus diseases, cosmetics produced from mud – this is only a few of the innovative projects and studies that the researchers of the University of Latvia (UL) work on. Many projects are often carried out owing to external financial support. More information on the completed UL scientific projects can be found at the UL portal section «Projects».

Pieturzīmes

Jānis Pleps

2011. Latvijas Universitātē ieguvis tiesību doktora grādu.

Saeimas Juridiskā biroja juridiskais padomnieks.

LU Juridiskās fakultātes Tiesību teorijas un vēstures katedras lektors.

Žurnāla *Miscellanea Historico – Iuridica* zinātniskās padomes loceklis.

«Latvijas Republikas Satversmes komentāru» un deviņu citu grāmatu autors vai līdzautors.

Brīvajā laikā interesējas par kino, literatūru un filozofiju.

Citiem ieteiktu izlasīt Jāna Krosa grāmatu «Profesora Martensa aizbraukšana», kas ir «mazliet skumjš stāsts par nolemtību jurisprudencē».

Dzīves moto:

Dod, Dieviņi, kalnā kāpt,
Ne no kalna lejīnā!
Dod, Dieviņi, otram dot,
Ne no otra gauži lūgt! (L. t. dz.)

«Mēs, mācībspēki, nekad neiemācīsim visu, taču varam iemācīt strādāt un pamatot savu viedokli,» saka Jānis Pleps. Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Jānis Pleps: Man patīk zinātniskā pētniecība, īpaši rakstīšana

Andra ČUDARE

Saeimas Juridiskā biroja juridiskais padomnieks, tiesību zinātņu doktors un Latvijas Universitātes (LU) Juridiskās fakultātes lektors Jānis Pleps atklāj, ka dzīvē viņam ir sasodīti veicies. Arī bērnības sapnis, ka reiz viņam varētu būt uzvalks, sirmi mati un brilles, ir gandrīz piepildījies. Vien līdz sirmiemi matiem jāpagaida.

– Portālā *Politika.lv* esat rakstījis, ka grūti par sevi ko teikt, neizmantojot ierasto CV formātu, tādēļ mūsdienā laikmets un *gūglēšanas* iespēja visu atvieglo. Ja nu iztēlojamies, ka *gūglēšana* nepastāv un jums jāpāstāsta par sevi, kā jūs raksturotu Jāni Plepu?

– Es noteikti negribētu palikt tikai formāla CV līmenī ar grādiem, amatiem un publikācijām. Pirmkārt, es gūstu gandarījumu no tā, ka esmu praktiķis. Esmu strādājis Satversmes tiesā par tiesneša palīgu, pašlaik strādāju Saeimas Juridiskajā birojā pie Gunāra Kusiņa. Tas ir darbs, kas sniedz gandarījumu, jo iespējams redzēt arī ieguldītā darba ietekmi uz Latvijas tiesisko sistēmu.

Otrkārt, man patīk zinātniskā pētniecība, jo īpaši rakstīšana. Jūtu gandarījumu, arī lasot lekcijas un diskutējot ar studentiem par aktuāliem tiesību jautājumiem. Mēs, mācībspēki,

nekad neiemācīsim visu, taču varam iemācīt strādāt ar avotiem, formulēt domu un pamatot savu viedokli.

Tā kā vairāk specializējos konstitucionālajās tiesībās, man nav vienaldzīga šī valsts un tās tiesībpolitiskā attīstība. Universitātes devīze, kas ir arī tās ģerbonī – «Scientiae et Patriae» («Zinātnei un tēvzemei») – gana precīzi raksturo konstitucionālo tiesību jurista darbu.

– Kas jūs visvairāk piesaista konstitucionālajās tiesībās?

– Konstitucionālās tiesības nav reklamētākā tiesību nozare, jo pēc tās nav plaša tirgus pieprasījuma. Tās ir pietiekami specifiskas, jo šajā jomā nav tikai formālu tiesību normu piemērošana. Liela nozīme ir politiskajai situācijai, personībām, kas pieņem lēmumus, kā arī iesaistīto personu savstarpējām attiecībām un komunikācijai. Lielā mērā tās ir tādās kā politiskās tiesības. Tas gan nenozīmē, ka konstitucionālās tiesības neprasa noteiktas zināšanas vai prasmes.

– Par ko pētnieciskajā jomā jums ir lielākais gandarījums?

– Pagaidām nepārspējams sasniegums pētnieciskajā jomā ir 2004. gada grāmata «Konstitucionālās tiesības», kuru uzrakstījam kopā ar Edgaru Pastaru un Ilzi Plakani. Grāmatas

tapšana tiešām bija forša, mazliet revolucionāra, un esmu patīkami pārsteigts par popularitāti, ko tā iemantojusi.

Arvien mīļāks kļūst promocijas darbs. Jebkurš tikko uzrakstīts teksts sākotnēji šķiet neizdevies, jo autors saskata tikai kļūdas un nepilnības, allaž šķiet, ka varēja kaut ko uzrakstīt citādi. Kad paiet laiks, uz saviem tekstiem varam paskatīties no malas, un tad sāk šķīst, ka nemaz tik slikti nav.

– 2011. gadā ieguvāt tiesību zinātņu doktora grādu ar promocijas darbu «Satversmes iztulkošanas konstitucionāli tiesiskie un metodoloģiskie problēmjaudājumi».

– Jā, to šogad beidzot izdevu grāmatas formātā ar mazliet vienkāršotu nosaukumu «Satversmes iztulkošana».

– Vai tiesību zinātņu doktora grāds noslēdz jūsu studijas?

– Doktora grādu varētu uzskatīt par formālo akadēmisko studiju beigām, vismaz pašlaik noteikti. Tomēr tas nenozīmē, ka var vairs nemācīties, jo jurisprudences strauji attīstās. Lai būtu formā, nepārtraukti jālasa. Jurista izglītība nekad neapstājas pie viena grāda.

– Pastāstiet, lūdzu, par savu pirmo grāmatu un to, kā 2. kursā sākāt rakstīt.

– To uzrakstīju kopā ar kolēģiem, studējot 2.–3. kursā. Ar Edgaru Pastaru, kas ir Valsts prezidenta padomnieks, un Ilzi Plakani, kas ir zvērināta advokāte. Kad rodas kāda problēma konstitucionālajās tiesībās, ierasti ar Edgaru sākumā meklējam, ko paši par to esam rakstījuši. Pārsteidzoši, bet joprojām šajā grāmatā atrodam atbildes.

Paveicās, ka jau pirmajās lekcijās iepazīnos ar Edgaru, principā visus šos gadus esam gandrīz vai sēdējuši vienā skolas solā. Konstitucionālo tiesību seminārā risinājām kādu uzdevumu, uzskatot, ka visu saprotam. Bet izrādījās, ka esam to atrisinājuši nepareizi. Sakreņķējāmies un gribējām pierādīt, ka tā gluži nav. Jauši vai nejausi sanāca tā, ka, veicot izpēti, lai pierādītu savu viedokli, sapratām, ka esam savākuši materiālus, lai uzrakstītu rakstiņu. Tas arī bija pirmais raksts, ko publicējam – par steidzamībām likumdošanas procesā. To savulaik publicēja žurnāls «Likums un Tiesības».

Mūsu abu profesionālajā karjerā nozīmīga bija sadarbība arī ar žurnāla «Jurista Vārds» galveno redaktori Dinu Gailīti, jo viņa riskēja publicēt jaunu studentu pirmos pētījumus un saskaņoja mūsu nākotnes potenciālu.

Tad mūs uzrunāja līdzdalībai lielākā projektā par ārvalstu konstitūciju tulkošanu, kas dažādu iemeslu dēļ neizdevās, taču nolēmām salikt savāktu informāciju kopā. Nebija domāts, ka sanāks tik apjomīgs darbs. Lielu atbalstu sniedza Latvijas Universitātes profesore Ilma Čepāne un profesors Aivars Endziņš, kas mūs pieskatīja. Varbūt tas bija iespējams tāpēc, ka bijām studenti un nekur vēl nestrādājām, jo grāmatas rakstīšana aizņēma ļoti daudz laika.

– Vai turpināt rakstīt?

– Rakstīšana nav mans pašmērķis. Mazliet žēl, ka daudzi raksta, lai varētu iegūt kārtējo grādu un papildinātu savu publikāciju kopu. Es rakstu, jo gūstu prieku.

Ar rakstīšanu man ir līdzīgi kā līmantam Ziedonim ar dzejošanu. Nevarat iedomāties, kāda ir sajūta, kad, tāpat kā līmantam Ziedonim atnāk dzejolis, man atnāk raksts.

Spēju rakstīt dažādos žanros. Man ir gan formāli un smagnēji akadēmiskie raksti, gan mazliet dzīvīgāki zinātniskie raksti, gan pavisam viegla publicistika. Šobrīd domāju, vai konstitucionālās tiesības var radīt tagad tik modernajā tvītu žanrā, pasakot visu domu 140 zīmēs. Ja nemam vērā, ka arī tiesību

normas ierasti ir īsas, pirmo likumu teksti varētu būt pirmie tvīti pasaules vēsturē.

– Juristu sabiedrībā jūs uzskata par autoritāti valsts tiesību jomā. Kas ir jūsu autoritātes?

– Grūti teikt, ka esmu autoritāte, tas prasītu lielāku dzīves pieredzi un vairāk sirmu matu, jo šīs lietas piedien smagnējam autoritātes jēdzienam.

Man ļoti nozīmīga ir sadarbība ar Edgaru Pastaru. Darbojoties vienā tiesību nozarē, esam gan draugi un domubiedri, gan mazliet konkurenti, kopīgiem spēkiem izdarot daudz vairāk, nekā spētu katrs atsevišķi.

Tāpat svarīgs ir Daigas Rezevskas un Anitas Rodiņas viedoklis, jo viņas abas ļoti būtiski ir ietekmējušas manu skatījumu uz tieslietām. Anita Rodiņa parādīja, ka konstitucionālās tiesības ir patiešām interesantas, savukārt Daiga Rezevska mācīja modernas demokrātiskas tiesiskas valsts izpratni un rosināja domāt par jurista lomu tiesiskās sistēmas pilnveidošanā.

«JURISTA IZGLĪTĪBA NEKAD NEAPSTĀJAS PIE VIENA GRĀDA»

Noteikti vēlos minēt arī Ilmu Čepāni un Aivaru Endziņu, jo laikā, kad viņi bija Satversmes tiesas tiesneši, man bija tas gods strādāt par tiesneša palīgu. Tā bija ļoti intelektuāli bagāta un profesionāli vērtīga dzīves pieredze. Liela autoritāte man ir Saeimas Juridiskā biroja vadītājs Gunārs Kusiņš. Apbrīnoju šā cilvēka zināšanas, kā arī praktisko redzējumu par valsts tiesību attīstību.

– Jūsu bloga ierakstu nosaukumi ir ļoti saistoši, piemēram, «Piebriestošā prezidentūra», «Sviesta roze valsts tortē» un «Tieslietas – vecie uzdevumi vecajos maisīņos». Rakstīšana jums ir ļoti tuva?

– Šos nosaukumus gan neapjauzēju piedēvēt man, tos parasti izvēlējās portāla redaktori. Bet jums taisnība – es neesmu aizmirsis literārās prasmes. Domāju, ka mana vidusskolas literatūras skolotāja joprojām mazliet varētu pārdzīvot, ka nekļuvu

Kopā ar LU rektoru Mārci Auziņu, Lielajā aulā saņemot tiesību doktora diplomu. Foto no privāta arhīva

par rakstnieku, jo viņa manā literārajā attīstībā saskatīja diezgan lielas iespējas. Neesmu aizmirsis tādus literāros paņēmienus kā kompozīcijas veidošana, kāpināšana, teksta ritms. Jurista darbā tas dažkārt noder, piemēram, gatavojot tiesu runas, jo tas ir tāds kā mazs monologs teātrī. Argumenti ir svarīgi, bet vēl jo svarīgāks ir to izkārtojums pareizā secībā, spēja ar tiem aizraut un pārliecināt.

Rakstu daudz, varētu teikt, ka esmu profesionāls rakstītājs, jo ilgu laiku piedalījies žurnāla «Jurista Vārds» veidošanā. Jurista darbs īstenībā ir rakstītāja darbs, jo ļoti daudzas profesionālās lietas ir rakstīšana – normatīvo aktu, lēmumu, tiesai adresēto dokumentu sastādīšana. Tie ir mazi daļdarbi, jo aizvien nav izdomāts stils, kā varētu rakstīt bez radošuma, tikai tehniski – kā matemātikas formulas.

Gribētos, lai man būtu vairāk laika tieši zinātnisko rakstu sagatavošanai, taču neesmu metodisks rakstītājs. Ja nemaldos, Andrejs Upīts cēlās agri no rīta, un līdz pusdienlaikam pārdesmit lappuses bija uzrakstītas. Apbrīnoju šādus cilvēkus. Man patīk domu izdomāt iepriekš, staigājot salikt visu pa plauktiņiem, un visbiežāk tehniski rakstu pēdējā brīdī.

– Vai nenogurstat no izvēlētās profesijas?

– Par laimi, pagaidām vēl ne. Manuprāt, pārāk agri būtu stāstīt par izrakstīšanos, ambīciju piepildīšanu vai to, ka jūtos noguris. Jurisprudencē viss sākas tikai pēc 40 gadu vecuma. Smejos, ka man ir pārāk maz sirnu matu un joprojām dzīvoju avansā.

«JA ŠĶIET, KA PĒDĒJĀS LIELĀS KAUJAS IZCĪNĪTAS PIRMS GADĪEM PIECIEM UN PROFESIJĀ NAV IESPĒJAMS RAST JAUNUS IZAICINĀJUMUS, TAD VIENKĀRŠI JĀDARA KAS CITS.»

– Kur redzat sevi pēc desmit gadiem?

– Ceru, joprojām būs iespēja lasīt lekcijas Juridiskajā fakultātē. Ceru, ka tur strādās tie mācītspēki, kas bija mani jurisprudences skolotāji un ar kuriem ir gods būt kolēģiem. Ceru, ka prakse joprojām sagādās vīlinājumu. Svarīgi, ka jurists ir ne tikai teorētiķis, bet arī praktiķis.

– Kāda ir jūsu mācīšanas taktika, lai nebūtu lielu atšķirību starp studijām un reālo dzīvi?

– Rosīnu studentus domāt. Sevišķi man patīk semināri, kur analizējam spriedumus, jo parasti paliekam atbildes līmenī – Augstākā tiesa tā ir teikusi, un viss. Rosīnu studentus domāt, kā pēc Augstākā tiesa tā pateikusi. Fenomenālais jurisprudencē ir tas, ka lielās lietas bieži vien ir atkarīgas no pavisam maziem faktoriem, kurus bieži neviens pat neievēro.

– Kas ir galvenā ideja, ko gribat nodot saviem studentiem?

– Gribētu, lai cilvēki ir laimīgi. Joprojām vēlos uzrakstīt rakstu, vai laime ir juridiska kategorija, jo man šķiet, ka

Grāmatas «Satversmes iztulkošana» prezentācijā 2012. gadā kopā ar Edgaru Pastaru (pašreizējo Valsts prezidenta padomnieku), atzīmējot desmit gadus jurisprudencē. Foto: Boriss Koļesņikovs

21. gadsimta cilvēki neprot būt laimīgi. Viduslaiku cilvēki, kas dzīvoja salīdzinoši ierobežoti savā brīvībā, bija daudz laimīgāki, jo nedomāja par tik daudzām lietām kā mēs.

– Vai jūs pats esat laimīgs?

– Savā dzīvē esmu bijis ļoti veiksmīgs. Paraugoties uz to, kas ir izdarīts, domāju, ka nebūtu pamata būt neapmierinātam. No otras puses, esmu pārliecināts, ka joprojām kaut kādā ziņā jābūt neapmierinātam ar sevi, jājūt jauns izaicinājums. Ja šķiet, ka pēdējās lielās kaujas izcīnītas pirms gadiem pieciem un profesijā nav iespējams rast jaunus izaicinājumus, tad vienkārši jādara kas cits.

– Esat izmēģinājis spēkus arī citās tiesību nozarēs?

– Jurisprudencē katrs savā nozarē ir tik dziļi, ka blakus nozāres šķiet kā tālas galaktikas. Ātri nonācu pie konstitucionālajām tiesībām, līdz ar to izpalika sevis meklēšana dažādās tiesību nozarēs. Tomēr konstitucionālajām tiesībām ir liela priekšrocība – ikviens tiesību jautājums ir apspriežams no Satversmes perspektīvas, un tās var skart jebkuru dzīves jautājumu. Tādēļ konstitucionālo tiesību juristiem ir nepieciešamas arī zināšanas un prasmes citās tiesību nozarēs

– Par juristu piedzimst?

– Domāju, ka ir kāda talanta dzirksts, ar kuru piedzimst labi juristi. Tomēr daudz svarīgāks ir darbs, izveidojot un pilnveidojot sevi kā juristu.

– Vai uzvalks neuzliek ierobežojošus rāmjus?

– Katrai profesijai ir savs profesionālais tērps, un ar to ir jāsarod. Juristam dzīve tradicionāli paiet uzvalkā ar kaklasaiti. Man tas nerada ierobežojuma sajūtu.

Janis Pleps: I enjoy scientific research, and scientific writing in particular

An interview with Janis Pleps, Legal Advisor at the Legal Bureau of the Saeima, Doctor of Law and lecturer at the UL Faculty of Law, tells us how lucky he has been in life. As a child, he dreamt of a suit, gray hair and glasses; today all except the gray hair has come true. Janis Pleps earned respect of the legal community with the book «Constitutional Rights» («Konstitucionālās tiesības») that he wrote together with his colleagues when he still was a student. The book is now widely used by students as well as the author's colleagues. In total, Janis Pleps has written or co-written nine books.

Koris «Minjona» iekaro Ķīnu

LU sieviešu koris «Minjona» diriģenta R. Vanaga vadībā koru meistaracikstēs Ķīnā ieguvis platīna godalgu.

Foto no kora «Minjona» arhīva

LU Preses centrs

Novembrī Latvijas Universitātes (LU) sieviešu koris «Minjona» diriģenta profesora Romāna Vanaga vadībā koru meistaracikstēs Ķīnā izcīnīja augstāko iespējamo apbalvojumu – platīna medaļu – un godam nesā Latvijas un Rīgas vārdu pasaulē.

Latvijas Universitātes sieviešu koris «Minjona» no 8. līdz 14. novembrim viesojās Ķīnā, lai piedalītos 1. Sīnhai godalgas starptautiskajās koru meistaracikstēs 2012 (*1st Xinghai Prize International Choir Championships*), kā arī simpozijā sniegtu paraugstundas un iepazīstinātu ar latviešu kordziedāšanas tradīcijām. Koris pildīja vēstnieka uzdevumu, aicinot meistaracikšu dalībniekus pieteikties arī dalībai nākamajā Pasaules koru olimpiādē Rīgā.

«Ekonomiskie sakari ar Āziju jau ir, bet kultūras sakaru ir maz. Pēc Latvijas delegācijas vizītes viņi sāka saprast, kas ir Latvija, daudziem radās interese braukt uz šejieni 2014. gadā, kad Rīgā notiks Pasaules koru olimpiāde. Ķīnā piedalījāties konkursā un simpozijā, bija vairākas prezentācijas, koncerti, dziedājam arī preses konferencē un noslēguma koncertā, kurā uzstājās tikai četri kori no visas pasaules. Konkursā piedalījies bija uzaicināti 70 izcili kori no visas pasaules, tāpēc platīna godalga tiešām ir liels panākums,» stāsta R. Vanags.

Korī «Minjona» pašlaik dzied 38 bijušās, esošās un topošās LU studentes, bet uz Ķīnu devās 30. Interesanti, ka astoņām dziedātājām Ķīnā bija pirmā uzstāšanās konkursā, bet, pateicoties pieredzējušo kolēģu atbalstam, viņas ātri iejutās un nostartēja godam. «Minjona» starptautiskos konkursos nemaz tik bieži nepiedalās, jo R. Vanags parasti tiek aicināts žūrijā, tāpēc iepriekšējā reize bijusi pasen – 2009. gadā Varnā, kad koris ieguvis 2. vietu. «Visiem koriem iesaku piedalīties starptautiskos konkursos, jo tā ir kā kora organisma pārbaude,» tā R. Vanags. Kā redzams, ar «Minjonas» veselību viss kārtībā, bet koris nedomā gulēt uz lauriem, tagad turpināsies darbs, lai varētu godam uzstāties dziesmu svētkos nākamajā vasarā, bet augustā paredzēts koncertbrauciens uz Norvēģiju.

Pēc brauciena uz Ķīnu koris uzaicināts piedalīties daudzos pasākumos, bet šie uzaicinājumi vēl jāizvērtē finansiālo apstākļu dēļ. Kora dalībnieces ir studentes, kuras nevar maksāt lielu naudu par ceļojumiem, tāpēc R. Vanags izsaka pateicību Latvijas Universitātei, Rīgas domei un Rīgas Brīvostas pārvaldei, kas atbalstīja braucienu uz Ķīnu.

China celebrates Minjona

At a choir championship that took place in China in November, University of Latvia (UL) female choir «Minjona», conducted by Romans Vanags, was awarded the highest possible award – the Platinum Medal – and proudly carried the names of Riga and Latvia into the world.

Latvijas Universitātes Ziemassvētku koncerts

„Ziemas sudraba starojums”

20. decembrī plkst. 17.00

Lielajā aulā (Raiņa bulv. 19)

Koncertā piedalīsies:

Latvijas Universitātes
jauktais koris „Juventus”
(mākslinieciskais vadītājs Mārcis Imants),
Aija Andrejeva (soliste),
Kaspars Ansons (ģitāra),
Oskars Petrauskis (saksofons),
Raimonds Petrauskis (klavieres)

Koncerta vadītāja - aktrise Vita Vārpiņa

Ieeja brīva

Ielūgumus iespējams saņemt
Latvijas Universitātes centrālajā ēkā
(Raiņa bulv. 19), 130. telpā,
darbdienās no plkst. 9 līdz 17.00
(tālr.: 67034319 vai 29110412)

Septiņas studentu idejas pārvēršas zinātnē — LU Studentu padomes zinātnisko projektu konkurss

Anete ENIKOVA,
LU Studentu padome

Jau trīs gadus Latvijas Universitātes Studentu padome (LU SP) organizē zinātnisko projektu konkursu ar iedvesmojošu saukli «Liec idejām lidot!». 2012. gada konkursa rudens kārtā ir noslēgusies, un pieteikumu skaits liecina par studentu patieso aizrautību ar pētniecību un vēlmi veikt atklājumus.

Par labākajām studentu zinātniskajām idejām 2012. gada rudens kārtā tika atzīti septiņi projektu pieteikumi – viens humanitārajās zinātnēs un seši dabaszinātnēs.

«Mikrovīdes faktoru ietekme uz neiroglijas marķieru ekspresiju ādas mezenhimālajās cilmes šūnās»

Projekta autore: Līga Saulīte,
LU Bioloģijas fakultātes 3. kursa
studente

LU Bioloģijas fakultātes 3. kursa studente Līga Saulīte pētīs ādas cilmes šūnas.

Foto no privātā arhīva

Ādā atrodamās cilmes šūnas spēj pārvērsties par dažādām citām šūnām, kā arī iegūt neironiem un glijas šūnām raksturīgas īpašības, ja vien tiek pakļautas specifiskiem diferenciacijas apstākļiem. Organisma šūnas, ārpusšūnu matrikss un šūnu izdalītās vielas veido cilmes šūnu mikrovidi.

Zinātniskajā projektā tiks pētīts, kā dažādi cilmes šūnu mikrovides faktori ietekmē neiroglijas marķieru ekspresiju ādas cilmes šūnās. Neiroglijas šūnas ir nervu sistēmas palīgšūnas, kuras balsta un aizsargā neironus, veido mielīna apvalku, kā arī nodrošina homeostāzi. Lai pētītu, kādas neiroglijai raksturīgas īpašības iegūst ādas cilmes šūnas diferenciacijas procesā, tiks analizēta neiroglijai raksturīgā proteīnu un gēnu ekspresija.

Ādas cilmes šūnas to augstā diferenciacijas potenciāla dēļ varētu izmantot šūnu terapijas izstrādei dažādu neirodeģeneratīvu slimību ārstēšanā. Lai virzītu šūnas vēlamā diferenciacijas virzienā un nākotnē veidotu reģeneratīvas šūnu terapijas, ir jāizpēta, kā šūnu mikrovides faktori ietekmē šo procesu.

Indriķis Muiznieks, LU zinātņu prorektors:

«Zinātnisko projektu konkurss ir iespēja, ko vajadzētu izmantot ikvienam zinātkāram studentam, kuram idejas lido. Tā ir iespēja mācīties rakstīt projektus, atskaites, tomēr ir gana demokrātisks un studentisks. Tādēļ viešu cerības, ka arvien lielāka zinātņu jomu pārstāvēniecība dominēs šajā projektu konkursā. Patiess prieks, ka šim projektu konkursam ir audzis prestižs gan studentu, gan mācībspēku vidū.»

«Meža biotopu nozīmes noskaidrošana pūcēm un to barības objektiem: plēsonība un upuru sastopamība»

Projekta autors:
Andris Avotiņš,
LU Bioloģijas fakultātes
maģistrantūras 1. kursa
students

LU Bioloģijas fakultātes maģistrantūras 1. kursa students Andris Avotiņš un viņa izpētes objekts – pūces.
Foto: Dāvis Drazdovskis

Latvijā ligzdojošās pūces ir pēfītas jau kopš pagājušā gadsimta 80. gadu beigām, tomēr līdz pat 2008. gadam šajos pētījumos tika izzināta vienīgi sugas bioloģija (galvenokārt meža pūces, bet arī urālpūces, ausainās pūces). Savukārt pēdējos gados uzsākti pētījumi dažādu pūču sugu ekoloģijā: par savstarpējām attiecībām, barības sastāvu un ligzdošanas biotopa izvēli.

Jau 2011. gadā LU SP daļēji atbalstīja šos pētījumus ar inventāra iegādi (tika piesaistīti arī citi līdzfinansētāji). 2012. gadā LU SP Zinātnisko projektu konkursa komisija nolēma atbalstīt specifiskākus pētījumus, kam nepieciešamas automātiskās kameras.

Automātiskās kameras sniegs atbildes uz daudziem svarīgiem jautājumiem gan par pūču bioloģiju, gan ekoloģiju, piemēram, par ligzdas apmeklējumu, medību ilgumu un lidojumu virzieniem, kā arī par precīzu barības sastāvu. Automātiskā kamera kustības brīdī nofotografēs objektu, kas to ir izprovocējis, un daļa iegūto attēlu tiks publicēti internetā.

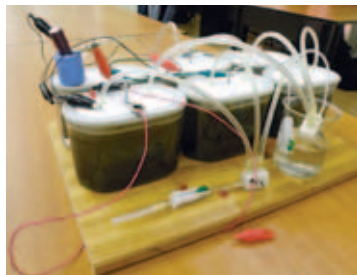
Galvenais pētījuma ieguvums būs precīza pūču (sākumā urālpūču, tad apodziņu un meža pūču utt.) barības sastāva noskaidrošana, jo tradicionālās metodes sniedz ļoti nepilnīgu ieskatu par to, kas «pūcītei vēderā». Metode ir jauna – tā izmantota vien atsevišķām sugām, savukārt pētījumos apskatīts neliels perējumu skaits (atsevišķas publikācijas kopš 2011. gada). Turklāt iespējams arī noskaidrot retrospektīvu barības ieguves biotopus. Jāatzīst, ka šī sadaļa nebūs precīza, tomēr iegūtās ziņas būs vairāk nekā 100 reižu lētākas par precīzāko metodi – telemetriju.

«Salīdzinošs pētījums par komerciālām un LU Cietvielu fizikas institūtā (CFI) konstruētām baktēriju baterijām, par substrātu izmantojot sadzīves notekūdeņus»

Projekta autore: Zane Rutkovska, LU Bioloģijas fakultātes 3. kursa
studente

Baktēriju baterijas ir jauna un daudzsoļa atjaunojamo resursu tehnoloģija, kas dod iespēju izmantot mikroorganismu

vielmāiņas produktus, lai ģenerētu elektroenerģiju. Pasaulē pētījumi par tām strauji attīstījušies pēdējās desmitgades laikā, bet Latvijā pirmos pētījumus 2010. gadā aizsāka LU Bioloģijas fakultātes studenti Artūrs Gruduls, Zane Rutkovska un Ilze Dimanta. Sadarbojoties LU Bioloģijas fakultātes Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas katedrai un LU Cietvielu fizikas institūtam, ir izveidoti pirmie darbspējīgie baktēriju bateriju modeļi.

LU Bioloģijas fakultātes 3. kursa studente Zane Rutkovska LU Studentu padomes Zinātnisko projektu konkursā iegūto finansējumu izmanto komerciālu baktēriju bateriju sistēmu iegādei.

Foto no privātā arhīva

Par organisko un neorganisko vielu avotu izmantojot sadzīves notekūdeņus, baktēriju baterijas vienlaikus spēj ģenerēt elektrisko strāvu un attīrīt notekūdeņus, tādā veidā radot iespēju būtiski samazināt notekūdeņu attīrīšanas stacijas darbības izmaksas. Lai attīstītu šo pētījumu virzienu Latvijā, projekta «Salīdzinošs pētījums par komerciālām un LU CFI konstruētām baktēriju baterijām, par substrātu izmantojot sadzīves notekūdeņus» ietvaros tiks pētīts baktēriju bateriju darbības potenciāls, no dažādām Latvijas vietām iegūto sadzīves notekūdeņu enerģētiskā ietilpība, kā arī mikrobioloģiskais sastāvs un citi ietekmes faktori.

LU SP zinātnisko projektu konkursā iegūtais finansējums tiks izmantots komerciālu baktēriju bateriju sistēmu iegādei. Veicot salīdzinošus eksperimentus ar komerciālām un LU CFI konstruētām baktēriju baterijām, iegūtos rezultātus varēs izmantot ar baktēriju baterijām aprīkotu sadzīves notekūdeņu attīrīšanas sistēmu izveidē.

«Žokļa kaula šūnu molekulārbioloģija tītāna implanta integrēšanās laikā pēc zoba ekstrakcijas»

Projekta autore: Kristīne Ošiņa, LU Bioloģijas fakultātes maģistrantūras 1. kursa studente

«Pētījuma rezultāti palīdzētu izstrādāt inovatīvu metodi žokļa kaula masas un blīvuma zuduma ārstēšanai,» uzsver LU Bioloģijas fakultātes maģistrantūras 1. kursa studente Kristīne Ošiņa.

Foto no privātā arhīva

Mūsdienās daudzus cilvēkus skar žokļa kaula noārdīšanās, kuras cēlonis var būt parodontoze, zobu izraušana un citi gadījumi. Lai uz implanta pamatnes atjaunotu zaudēto zobu, tam nepieciešams stingrs kaula balsts, ko var nodrošināt kaulaudu reģenerācija traumētajā vietā. Savukārt zoba implanta pieņemšanu varētu veicināt šūnu sastāvs implantēšanas brīdī – vai nu iekaisuma apstākļi pēc zoba izraušanas, vai arī jau sadzījis kauls. Pētījuma laikā tiks salīdzinātas šūnu populācijas žokļa kaulā katrā no šiem diviem gadījumiem, kā arī tālāka implanta integrēšanās efektivitāte. Tādējādi tiks noteikti apstākļi, kuros zoba implanta pieņemšana noris sekmīgāk un kas veicina kaulaudu reģenerāciju. Rezultāti palīdzētu izstrādāt inovatīvu metodi žokļa kaula masas un blīvuma zuduma ārstēšanai. Tādā veidā tiktu uzlabota dzīves kvalitāte pacientiem, kas cieš no žokļa kaula noārdīšanās izraisītām mutes dobuma problēmām.

Rakstu krājums par kultūras mantojuma saglabāšanu

Projekta autore: Marta Grīviņa, LU Vēstures un filozofijas fakultātes maģistrantūras 2. kursa studente

Ikdienā reti kurš aizdomājas par ēkām, kuras, neņemot vērā to vēsturisko vērtību, ir nolaiestas vai kuras par spīti kultūras pieminekļa statusam restaurāciju un pārbūvju laikā ir zaudējušas lielu daļu vēsturiskās vērtības.

Tieši tāpēc LU Vēstures un filozofijas fakultātes jaunie vēsturnieki kopā ar Latvijas Mākslas akadēmijas jauniešiem pētniekiem veikuši padziļinātus pētījumus, apskatot gan pozitīvos, gan ne tik pozitīvos aizsargājamo objektu saglabāšanas gadījumus. Iegūtos secinājumus pētnieki apkopos grāmatā «Latvijas materiālā kultūras mantojuma saglabāšanas problēmas II», kas būs domāta plašākai sabiedrībai. Minētais studentu rakstu krājums būs veltīts dažādiem jautājumiem, kuri saistīti ar kultūras pieminekļu aizsardzību un saglabāšanu, kas Latvijā ir ļoti aktuāla problēma.

Rakstu krājums būs vērtīgs ieguldījums kultūras mantojuma aizsardzības popularizēšanā un tālāku pētījumu veikšanā šai jomā, kā arī saistošs ikvienam interesentam, kurš vēlas rūpēties un paskatīties no cita skatpunkta uz kultūras vērtību saglabāšanu. Protams, ieguvēji būs arī iesaistītie studenti, kuri šādā veidā atradīs jaunas akadēmiskās izaugsmes iespējas un gūs izdevību publiski paust viedokli par sev aktuālu tematiku. Turklāt daudziem studentiem tā būs pirmā publikācija.

Ideju realizēšanai atbalstu saņēma vēl divi projektu pieņēmumi: «Dažādu amīnu saturošu funkcionalizēto Bronsteda skābo jonu šķīdumu iegūšana un raksturošana» (projekta autore Līga Lasmane, LU Ķīmijas fakultātes 3. kursa studente) un «3D ādas audu modeļa veidošana un raksturošana, izmantojot autologus materiālus *in vitro*» (projekta autore Liene Pirtniece, LU Bioloģijas fakultātes 3. kursa studente).

LU Studentu padome zinātnisko projektu konkursu izsludina divas reizes gadā – rudens un pavasara semestrī. Katrā semestrī kopējais finansējuma fonds ir pieci tūkstoši latu. Nākamais projektu konkurss notiks 2013. gada sākumā.

LU Vēstures un filozofijas fakultātes maģistrantūras 2. kursa studente Marta Grīviņa palīdzēs sagatavot rakstu krājumu par Latvijas materiālā kultūras mantojuma saglabāšanu. Foto no privātā arhīva

Seven ideas turn into science – Research Project Competition organized by the University of Latvia Student Council

Third year in a row, the University of Latvia Student Council encourages students to start their careers in science by entering the Scientific Projects Competition. Seven scientific ideas (one in the humanities and six in the natural sciences) were chosen in the autumn of 2012 to receive financial support for their projects. The selected ideas include study of stem cells, observation of the polar owls as well as publication of a collection of articles on cultural heritage. The competition is held twice a year – every autumn and spring term. The total financing available every term is five thousand lats. The next competition will take place in the beginning of 2013.

2013

Janvāris

P	O	T	C	P	S	SV
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Februāris

P	O	T	C	P	S	SV
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

Marts

P	O	T	C	P	S	SV
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Aprīlis

P	O	T	C	P	S	SV
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Maijs

P	O	T	C	P	S	SV
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Jūnijs

P	O	T	C	P	S	SV
3	4	5	6	7	8	9

agriez pasauli!

NĪBA
93.1 FM
 LATVIJAS UNIVERSITĀTE

10 11 12 13 14 15 16
 17 18 19 20 21 22 23
 24 25 26 27 28 29 30

Jūlijs

P O T C P S SV
 1 2 3 4 5 6 7
 8 9 10 11 12 13 14
 15 16 17 18 19 20 21
 22 23 24 25 26 27 28
 29 30 31

Augusts

P O T C P S SV
 5 6 7 8 9 10 11
 12 13 14 15 16 17 18
 19 20 21 22 23 24 25
 26 27 28 29 30 31

Septembris

P O T C P S SV
 2 3 4 5 6 7 8
 9 10 11 12 13 14 15
 16 17 18 19 20 21 22
 23 24 25 26 27 28 29
 30

Oktobris

P O T C P S SV
 1 2 3 4 5 6
 7 8 9 10 11 12 13
 14 15 16 17 18 19 20
 21 22 23 24 25 26 27
 28 29 30 31

Novembris

P O T C P S SV
 4 5 6 7 8 9 10
 11 12 13 14 15 16 17
 18 19 20 21 22 23 24
 25 26 27 28 29 30

Decembris

P O T C P S SV
 2 3 4 5 6 7 8
 9 10 11 12 13 14 15
 16 17 18 19 20 21 22
 23 24 25 26 27 28 29
 30 31

Pieturzīmes

Juris Utāns

Kopš 1987. gada Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes lektors.

Kopš 1985. gada Latvijas Mākslinieku savienības biedrs.

Bijušas sešas personālizstādes, piedalījies 30 grupu izstādēs.

Brīvajā laikā interesējas par riteņbraukšanu un velosipēdiem, autosportu, F-1 saliekamajiem automodeļiem, skriešanu, svaru cilāšanu.

Mūzika, kas atstājusi paliekošu iespaidu: *Iggy Pop, Billy Idol, Rammstein, Korn, James Brown, Underworld, Ozzy, Zakk Wylde, Alice Cooper, Combichrist, Mastodon, Aerosmith, Paul Oakenfold.*

Citiem ieteiktu izlasīt Anrī Perišo grāmatu «Van Goga dzīve».

Svarīgākā atziņa: «Es nezinu, vai gleznoju labi vai ne pārāk, bet tas ir tas, ko savā dzīvē daru vislabāk.»

Mākslinieks un LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes lektors Juris Utāns izstāžu zālē «Arsenāls» savu darbu izstādē «Utāns glezno un uzvar». Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Juris Utāns pakļaujas savai varai

Elizabete ŠATROVSKA,

Latvijas Universitātes absolvente

Mākslinieks un Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes lektors Juris Utāns ir kolorīta un harismātiska personība, kas izceļas ne tikai ar savu mākslinieka talantu, bet arī ar tiešo un dzelīgo dabu. Pašlaik centrālais notikums mākslinieka dzīvē ir tikko noritējusi personālizstāde «Utāns glezno un uzvar» Latvijas Nacionālā mākslas muzeja izstāžu zālē «Arsenāls». Izstādē eksponēti Jura Utāna pēdējā laika mākslas darbi, kuros risinātas sociāli politiskas un ētiskas tēmas, kas raksturo mākslinieka radošo ticību un savpatību.

Utānam tik skatītāju tracināt, rosināt domāšanas procesu, pārdomas, emocijas, par galveno virsuzdevumu izvirzot – neatstāt vienaldzīgu. Izstādīto mākslas darbu tēlu un tematikas izvēle ir skaļa un provokatīva. Mākslinieks alegoriski tiecas uz sociālfilozofa lomu, vēlēdamies trepanēt skatītāja smadzenes un mainīt sabiedriskās realitātes uzveri, tādējādi netieši uzprasoties, lai arī viņu «grieztu dzīvu, nevis mirušu». «Gribu, lai skatītāji saprastu, ka ir nepatīkamas tēmas, par kurām ir jārunā,» saka mākslinieks.

Aplūkojot Jura Utāna mākslu laikmeta kontekstā, uz to jāraugās ar pārļaičīgu skatu, tikai tā ir iespēja attālināties no izteikta, skatītājam piemītoša subjektīvisma, lai varētu objektīvi ieraudzīt un saskatīt asociācijas ar tādiem māksliniekiem kā Pablo Pikaso (glezna «Gernika»), Kārlis Padegs (glezna «Madonna ar ložmetēju») un citiem, kas atstājuši paliekošas vērtības mākslas kultūrā.

Acī pret aci

Svētdiena. Izstāžu zāle «Arsenāls». Mūzika. Cilvēki. Skatītāji. Mākslinieks. Saruna. Dialogs. Rimta kustība. Mijiedarbība. Tikai retais it kā jauši skatienā sastopas ar mākslinieku. Gaisma izslēdzas. Gaisma ieslēdzas. Utāna pirksts. Te nu mēs esam – 17 cilvēki amfiteātrī ap mākslinieku, kurš stāsta par izstādi. Katra glezna ir stāsts, cits eksistenciāls, cits sociāls, cits gluži vienkārši ikdienišķi triviāls, kas kā puzzle sevī apvieno mākslinieka reālo un ireālo pasaules redzējumu – Jura Utāna sirreālais realisms. Lūk, stāsti par trim māksliniekam nozīmīgām gleznām.

«Jūra melnā – sārtā plēve»

«Pirms septiņiem gadiem, kad beidzu niekoties ar alkoholu, atsāku nodarboties ar vingrošanu, svaru cilāšanu, skraidīt krosu, ko biju jau iepriekš riteņbraukšanā darījis. Un tad man iepatīkās šīs anatomiskās lietas, sāku tās likt kopā un transformēt par dažādiem veidojumiem, ja tā var teikt,» stāsta J. Utāns. «Tādējādi sapratu, ka arī veca cilvēka ķermenī ir kas skaists, ka ne tikai jaunībai piemīt skaistums. Darbus veidoju tā, lai tos var aplūkot no dažādām pusēm, grozīt, lai cilvēks ienāk un uzdod jautājumu, kā īsti uz šo darbu jāskatās. Manos darbos sastopas divi formālie komponenti, izmantoju gan dažādas grāmatas, internetu, fotogrāfiju, gan manis paša zīmētas lietas. Lieku to visu kopā, lai rodas ideja. Šīs gleznas figūras ir no vienas konkrētas franču vingrotāju grāmatas, dzīvnieku galvas ir pilnīgi no kā cita, drapērijas ir manis paša veidotas un fotografētas, papīru pats esmu plēsis, zīmējis un apgaismojis. Šis cikls tapa, kad Gruzijā bija karš. No padomju laika esmu radis strādāt par konkrēto tēmu, un es neko sliktu šajā aspektā nesaņaku. Šo ciklu nosaucu nevis «melnā jūra», bet «jūra melnā». Šie cilvēki plēšas, vēlas tik brīvībā, vai arī tās ir alegorijas, ko brīžiem pats

«Jūra melnā – sārtā plēve». 180×140 cm. Audekls, akrils. 2008

nespēju izskaidrot. Plus vēl kādi formālie «skaistumi», kas pasaules mākslā ir daudz redzēti, piemēram, tie paši plēstie papīri.»

«Instruktors»

«Šis darbs ir vairāk impulss, bet iedvesmu esmu smēlies no pagājušā gadsimta 80. gadu šausmu filmām, ko skatījāmies video. Man rodas jautājums, kāpēc tik daudz ko zinām, redzam, bet noliežam – tās pašas sliktās lietas, kā narkomāniju, alkoholismu. Par to runā tikai šaurā lokā – medicīnas aprindās vai cilvēki, kuri paši to ir pārdzīvojuši. Tas manī rada pretestību, jo no ārpuses visa dzīve tiek parādīta skaista un gluda. Kā viena filozofe teica, ieraugot šo darbu: «Tas parāda, kā cilvēks pārveidojas, kā robotizējas mūsdienu laikmetā, kaut vai ar internetu, jo īstenībā neviens grāmatas vairs nelasa.» Kaut gan nedrīkstu teikt, ka neviens. Taču es nelasu, jo, pirmkārt, man redze ir sačakarēta, otrkārt, to, ko man vajag, es internetā ātri sameklēju. Agrāk lasīju ļoti daudz, bet tagad ar piespiešanos. Kad pa dienu esmu nodzinies, vakarā ātri aizmiegu, un nav laika, bet jaunā paaudze grāmatas nelasa, to es zinu pēc sava dēla un viņa paaudzes cilvēkiem. Bija periods, kad vēl lasīja, bet tagad ir tikai dators un ceļošana. Un šis ir tas monstros, kas

«Instruktors». 320×400 cm. Audekls, jaukta tehnika. 2012

robotizējas. Viņš vienlaikus ir muskulains, taču viņam ir šujmašīnas detaļas. Viņš pārvēršas par robotu, transformējas. Vienu brīdi man bija tāds formāls prieks, ka es rakstu fonā kaut ko zem tām sudraba plāksnītēm, lai ir teksts, ko, pirmkārt, var lasīt, otrkārt, nosacīta faktūra. Tad es savām studentēm vaicāju, ko lai tur uzraksta. Bija dažādi varianti, bet tad atradu vienu kursadarbu, kurā bija aprakstīta bērnu narkomānija pa sadaļām – kādas ir sekas, ko dara, lai kaifu noķertu, klases audzinātāja instrukcijas, ko darīt, ja nu gadījumā tā notiek. Tāpēc darbu arī nosaucu «Instruktors», jo tas patiesībā māca ļauno. Tās ir asociācijas, jo var būt gan tā, gan šitā, jo ir daudzas lietas, kas ārēji ir skaistas, bet patiesībā ir sliktas.»

«Mēs simtlatnieki, mēs brašie attīrītāji»

«Šis darbs ir tapis šogad. Viens no svaigākajiem darbiem. Imanta, Mārupe, centrs – tas ir trijstūris, kur bieži braucu ar riteni. Vairākus gadus pēc kārtas 9. maijā braucu garām Uzvaras piemineklim. Šogad izdomāju, ka jāaizbrauc 10. maijā no rīta paskatīties, kas tur notiek, jo zināju, ka tur notiks ļoti forši. Uzkāpu uz riteniņa, aizbraucu ar fotoaparātu. Ausa saulīte no jūras puses, tika atvesti cilvēciņi – visi ļoti līdzīgos apģērbos, tādi diezgan depresīvi, pēkšņi visi ar melniem maisiem sāka kaut ko darīt. Klausoties, kas tur notiek, sapratu, ka tie ir simtlatnieki. Divas sievietes ik pa brīdīm izsauca kādas pavēles. Tā visa darbība turpinājās, brauca tramvajs, kam kaut kas noklab, un pacēlās milzīgs melnu vārnu bars. Skatos, tur vēl karogi karājas, pilnīgi sirreāla realitāte, nekas nav izdomāts, tikai tie divi pieminekļi,» atceras mākslinieks. «Ir vēsture, ko pieņem, viss ir labi, taču ar katru gadu konfrontācija kļūst arvien lielāka gan politiski, gan ekonomiski un citādi. Nav tā, ka vecais aiziet un mainās. Viss turpinās, briest un tiek audzēts. Melnie putni nozīmē, ka vēl kaut kas mainās – kas, nezinu, – ekoloģija, simboli, domāšana...»

«Mēs simtlatnieki, mēs brašie attīrītāji». 2012. gada 10. maijs plkst. 06.05. 316×380 cm. Audekls, akrils. 2012

Tā paiet stunda. Ir apiets pa perimetru, katra glezna iepazīta caur paša mākslinieka redzējumu.

Juris Utans's powerful art

Juris Utans has been a lecturer at the University of Latvia, Faculty of Education, Psychology and Art, since 1987. Currently, the central event in his artistic life is the personal exhibition «Utans paints and wins!» («Utāns glezno un uzvar!») at the exhibition hall «Arsenāls», the Latvian National Museum of Art. The exhibition displays Juris' recent artworks that address social, political and ethical issues and characterise the artist's creative aspirations and individuality. The goal set by Juris is to leave no one indifferent, which he achieves by challenging the audience, provoking reflection and triggering emotions. Every painting is a story – about existentialism, socialism, daily trivia – that collects the artist's views on the real and the surreal world into a mosaic. This is all Juris Utans' surreal realism.

Professors Mārcis Auziņš, Latvijas Universitātes rektors.
Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Latvijas augstskolām jāspēj izglītot profesionāļus, kas tiktu novērtēti Eiropas kontekstā

LU Preses centrs

Svinot Latvijas Universitātes (LU) 93. gadadienu, notika Latvijas augstākajai izglītībai veltīti lasījumi par aktuālām tēmām valstī. «Lasījumus, nevis konferences formātu izvēlējamies tādēļ, lai pazīstami cilvēki varētu sniegt savu skatījumu par to, kā augstākā izglītība ietekmē mūsu nākotni,» atklāšanas runā paskaidroja LU administratīvais direktors Jānis Stonis. *Alma Mater* piedāvā iepazīties ar dažām atziņām un citātiem no lasījumiem, bet pilnībā tos noskatīties iespējams LU portāla videoarhīvā.

Lasījumos piedalījās Latvijas Republikas izglītības un zinātnes ministrs Roberts Ķīlis, LU rektors profesors Mārcis Auziņš, Rektoru padomes priekšsēdētājs, Daugavpils Universitātes rektors profesors Arvīds Barševskis, Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta priekšsēdētājs profesors Jānis Stradiņš, Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas arhibīskaps Jānis Vanags, investīciju bankieris Ģirts Rungainis, LU profesori Ivars Lācis un Valdis Pīrāgs, kā arī IT kompānijas «Accenture» Latvijas filiāles direktors Maksims Jegorovs.

Professors Mārcis Auziņš, LU rektors: Lasījumu tēma ir «Latvijas augstākā izglītība Latvijas nākotnei». Pašlaik esam tādā situācijā, kad šis jautājums, pateicoties ministra aktivitātēm, tiek plaši diskutēts.

Jautājums, kāda ir augstākās izglītības nozīme valsts attīstībā, kļuva aktuāls 1945. gadā, kad Vanevers Bušs, viens no ASV prezidenta padomniekiem augstākās izglītības jautājumos, deva redzējumu, kā augstākā izglītība varētu kļūt par ļoti spēcīgu ekonomisko faktoru. Zinām, ka šīs idejas strādāja perfekti un ASV izvirzījās priekšgalā gan ekonomiskā, gan augstākās izglītības jomā. Sākot no šī brīža, augstākā izglītība tika uzskatīta par instrumentu ekonomikas attīstībai, un sākās ēra, ko sauc par zināšanu ekonomiku – augstskolā ģenerētās zināšanas kļūst par ekonomisku un sociālu faktoru, kas nodrošina gan sabiedrības kopumā, gan katra indivīda ekonomisko labklājību. Lasījumi ir par to, kādiem šiem faktoriem vajadzētu būt mūsdienu Latvijas ekonomikā un sabiedrībā. Gribētu, lai mēs paskatītos uz augstāko izglītību plašāk nekā uz īstermiņa faktoru, kam jādod inovācijas un atdeve ekonomikai ļoti īsā laikā, pamatā fokusējoties uz inženierzinātnēm un tehniskajām zinātnēm. Augstākās izglītības ietekmei uz valsti jābūt daudz

plašakai. Gribētu apgalvot, ka arī sabiedrības humanitārais faktors ir ekonomisks faktors, kas ļauj valstij attīstīties – bez tā valsts būtu vienpusēja, lai neteiktu – kliba.

Roberts Ķīlis, Latvijas Republikas izglītības un zinātnes ministrs: Tas, kas notiek augstākās izglītības jomā, ir kustības, ko diezgan grūti paredzēt, bet tās fundamentāli maina lietas, kas līdz šim uzskatītas par ieradumiem. Mainās augstākās izglītības nozīme cilvēka dzīvē.

Lekcija vēsturiski ir bijusi galvenā zināšanu nodošanas forma, bet patstāvīgais darbs ir tas, ko studenti dara mazās grupiņās vai pa vienam mājās. Pašlaik tas pagriezies otrādi – lekcijas ierakstā vai kādā citā formā var noskatīties jebkurā vietā, bet konkrētus praktiskos darbus izpildīt augstskolā. Iespējams noklausīties un salīdzināt dažādu pasniedzēju lekcijas. Līdz ar to doties uz kādu vietu un klausīties konkrēta pasniedzēja lekcijas vairs nav nepieciešams, jo šo informāciju var iegūt citās formās. Augstskolas loma mainās. Arvien biežāk uz augstskolu cilvēki nāk mācīties vēlreiz. Dzīve ir pārāk gara, un tajā ir nepieciešams iegūt jaunas zināšanas vēlreiz un, iespējams, pat vēlreiz.

Pat neko nedarot, pārmaiņu vēji tik un tā pūtīs augstskolu pārmaiņu virzienā. Tādēļ jautājums ir nevis, vai mēs to darām, bet cik apsteidzoši, proaktīvi un secīgi to darām.

Jānis Stradiņš, Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāta priekšsēdētājs:

Rīgas Politehniskais institūts ir viena no bāzēm, uz kurām 1919. gadā veidojās Latvijas Universitāte. Tas bija pagrieziena punkts Latvijas augstākajā izglītībā, jo tā bija nacionāla augstskola, turklāt pilna profila augstskola. Vēl svarīgāk, tā bija demokrātiska augstskola, kur mācībspēki un studenti bija galvenokārt latvieši. Tas ir brīnums un mūsu kopējs lepnums, ka «kailā vietā» tika izveidota universitāte, kas reizē bija eiropeiska un latviska, kas varēja stāties blakus Tartu Universitātei un tālu pārspēt toreizējo Kauņas Universitāti. LU šajā laikā bija arī viena no lielākajām augstskolām Eiropā studentu skaita ziņā. Lielāka par Kembridžas un Oksfordas Universitāti, bet nedaudz mazāka par Londonas Universitāti. Latvijas Universitāte bijusi un ir liela vērtība un lepnums mūsu tautai.

Ģirts Rungainis, investīciju bankieris: Ja paši neizveidosim pasaules spīces izglītības sistēmu ar tiem līdzekļiem, kas ir, un cilvēkiem, kas šeit dzīvo, mums ne tikai nebūs gaišās nākotnes, latviešiem nebūs nekādas nākotnes. Mežapstrāde un lauksaimniecība nevar būt 21. gadsimta Latvijas ekonomikas pamats. Tā var nodrošināt pārticību tikai

dažiem procentiem valsts iedzīvotāju. Otrā līmeņa apstrādes rūpniecība un trešā līmeņa augstas pievienotās vērtības pakalpojumu nozares var mūs atkal padarīt bagātus. 21. gadsimta preču un pakalpojumu ražošana pieaugošanas atdeves industrijās, kas balstās uz mūsdienu un rītdienas tehnoloģijām. Latvija pašlaik ir specializējusies nabadzībā. Vienīgi mērķtiecīga, tālredzīga un gudra izglītības sistēma kopā ar inovāciju sistēmu, riska un privātā kapitāla industriju, apzinātu ražošanas radīšanu, eksportu, tālstrādāšanu, tālpakalpojumu sniegšanu, importu aizvietojošas industriālās politikas veicināšanu un ražošanas pārdali no lielākām uz mazākām pilsētām var sasniegt mērķi.

Profesors Arvids Barševskis, Rektoru padomes priekšsēdētājs:

Pārmaiņas augstākajā izglītībā ir nepieciešamas, taču, pirmkārt, tām ir jābūt konkrētam mērķim, patiesiem nodomiem un ceļam, pa kuru tās sasniegt. Otrkārt, iekļūšana 100 augstskolu topā ir labi, bet vajag arī ekselenci mācīšanās. Viens no mītiem ir šāds: Latvijā augstākā izglītība ir sliktā un nekam nederīga. Rodas jautājums, vai viena universitāte, iekļūstot labāko augstskolu simtniekā, Latvijā radīs jaunu Nokia. Arī mazas universitātes var parādīt labus rezultātus. Latvijai kā mazai valstij jāsaprot, ka kvalitatīvu speciālistu gatavošana varētu būt ne mazāk svarīga kā iekļūšana reitingos. Treškārt, augstskolām pašām jāapzinās pārmaiņu nepieciešamība, taču nedrīkstam aizmirst arī tradicionālās vērtības.

Maksims Jegorovs, IT kompānijas Accenture Latvijas filiāles direktors:

Viss, ko šeit, Latvijā, darām, valsts mazās teritorijas dēļ tiek vērtēts tikai ar vienīgi no viena skatpunkta – kā tas izskatās Eiropas kontekstā. Ja nendrošināsim, ka šajā kontekstā izskatāties labi, nevarēsim šeit uzbūvēt ne cienīgu ekonomiku, ne lielus uzņēmumus. Ja sarunās un pārrunās, kas notiek arī presē, par augstāko izglītību nepadomāsim, ka cilvēks no Latvijas, kas saņēmis LU diplomu, Daugavpils Universitātes vai RTU diplomu, izskatās pareizi ārējā kontekstā, tad mēs zaudējam laiku. Cilvēki, vadoties no šī ārējā konteksta, izvēlēties, kura ir labākā skola Eiropā, kurā viņi var tikt. Gribētos, lai mūsu universitātes – divas trīs – būtu šajā grupā.

The universities of Latvia must be able to train professionals for Europe

On the 93rd birthday of the University of Latvia, readings dedicated to Latvia's higher education were delivered on topical issues in Latvia. Mostly, the readings centred around the possible reforms in the higher education and the country in general, necessity for such reforms and ways to reach them. Janis Stradins, Chair of the Senate at the Latvian Academy of Sciences, looked back at the history of the University of Latvia and pointed out that in the 1930s the university was among the most developed ones in Europe as well as in the world, a fact that remains true to this day. It was concluded that all disciplines must be supported and planned for qualitative and sustainable education, not just the natural sciences and industry disciplines that can offer immediate results.

Universitātes futbolistu ceļš līdz virslīgai

Elvijs ĒRGLIS,
«FS METTA/Latvijas Universitāte»

Futbols ir sporta spēļu karalis, un tas beidzot atjaunojis savu kādreizējo spozmi arī Latvijas Universitātē, meistarkomandai «FS METTA/Latvijas Universitāte» šogad debitējot Latvijas spēcīgākajā futbola čempionātā – virslīgā.

Futbols Latvijas Universitātē ienāca tālajā 1923. gadā, kad Akadēmiskā sporta biedrība startēja Rīgas čempionātā. Aizvien aktīvāk to spēlēja pēc «Universitātes Sporta» izveidošanās, kad studenti tika līdz virslīgas čempionātam (labākais sasniegums – 3. vieta), kā arī iekļuva Latvijas kausa finālā (1937), kur ar 0 : 2 piekāpās Rīgas futbola klubam. Jāpiemin arī pirmskara periodā iegūtā bronza studentu olimpiādē Parīzē 1937. gadā.

Līdz ar padomju varu nopietna futbola spēlēšana no Universitātes pazuda līdz pat pagājušā gadsimta 90. gadiem, kad uz brīdi pie apvēršņa parādījās komanda «LU/Daugava». Taču, neattaisnojusi izvirzītos mērķus, tā tikpat pēkšņi pazuda.

Pašreizējā Latvijas Universitātes futbola ēra sākās 2007. gadā, kad kopprojektā ar futbola skolu «METTA» tika izveidota pieaugušo komanda «FS METTA/Latvijas Universitāte», kurā nu jau sesto gadu futbolistiem no visas Latvijas tiek dota iespēja apvienot augstākā līmeņa sportu ar augstākā līmeņa studijām Universitātē. Līdz tam futbola skola «METTA» Latvijas futbola čempionātos piedalījās tikai ar bērnu un jauniešu komandām.

No 2007. līdz 2011. gadam «FS METTA/Latvijas Universitāte» startēja otrajā spēcīgākajā Latvijas futbola čempionātā – 1. līgā, kur pirmajā sezonā komanda palika tūlīt aiz medaļniekiem – 4. vietā. 2008. gadā komanda ieguva 5. vietu, gadu vēlāk 6. vietu un 2010. gada sezonā vēlreiz 5. vietu. Pērn sākotnēji sapulcētie spēlētāji, ieguvuši pieredzi un auguši meistarībā, beidzot bija gatavi lieliem notikumiem un uzvarām.

Foto no Svēna Jansona privāta arhīva

Futbola tradīcijas Latvijas Universitātē (LU) turpinās teju gadsimtu. Foto pa kreisi: 1923. gadā Tērbatā LU futbola komandu pārstāvēja Rūdolfs Bārda (4. no labās) un viņa brālis Arvīds Bārda (3. no labās), viņi abi vēlāk spēlēja jaunekļu kristīgajā savienībā «Rīga» un Rīgas futbola klubā, kā arī Latvijas izlasē. Foto pa labi: Futbola skolas «METTA» sešgadīgais spēlētājs Andris Jansons (3. no labās) ir Rūdolfa Bārdas mazmazdēls, un viņa sapnis ir spēlēt komandā «FS METTA/Latvijas Universitāte», aizstāvojot Universitātes godu.

Cīņa par bumbu starp komandas «FS METTA/Latvijas Universitāte» spēlētāju Rūdolfu Puķīti un «FB Gulbene» japāņu viesspēlētāju.

Foto: Einārs Freimanis

Komandas vadība un Latvijas Universitāte kopīgi nosprauda mērķi izcīnīt čempiona titulu un iegūt ceļazīmi uz virslīgu. Šis mērķis tika atgādināts pirms katras cīņas, un Andra Riherta vadītā komanda kopš pirmās spēles, izvirzoties čempionāta pirmajā vietā, to neaizmirsā līdz pat sezonas beigām, izcīnot godu 2012. gada sezonā spēlēt Latvijas augstākajā līgā – virslīgā.

«FS METTA/Latvijas Universitāte» vecākais treneris Andris Riherts uzsver, ka tas «nav vienas sezonas projekts. Lai izveidotu konkurētspējīgu komandu ar tālejošiem mērķiem, ir jāiegulda sistemātisks darbs ar profesionālu attieksmi vairāku gadu garumā. Liela nozīme ir spēlētāju izglītošanā paralēli viņu sportiskajām gaitām. Izglītotam profesionālim ir krietni lielākas iespējas veicināt ne tikai savas komandas attīstību, bet visa Latvijas futbola attīstību».

Skatītājiem ilgu laiku atmiņā paliks pirmā uzvara virslīgā, kad ar 4 : 1 tika pieveikti divkārtējie Latvijas čempioni «Liepājas metalurģis», un pēdējā sekundē fantastiski izrautā uzvara pret kolorīto «JPFS/FK Spartaks».

UL football players move up to the Higher League

Football became a part of life at the University of Latvia in 1923; now, with the team «FS METTA/Latvijas Universitāte» playing in Latvia's biggest football championship «The Higher League», football has regained its former glory. The senior team was formed in 2007 in cooperation with the football school «METTA» that had previously taken part only in Latvian football tournaments for children and youth. For the sixth year, football players from all over Latvia are given the opportunity of combining top-level sports with studies at the University. Fans will always remember the UL team's first triumph in the Higher League when they defeated Latvia's repeated champions «Liepājas Metalurģis» and won the championship with a last-minute victory over the powerful «JPFS/FK Spartaks».

Foto no «FS METTA/Latvijas Universitāte» arhīva

Paraolimpieši Londonā aizstāv Latvijas godu

Edgars KĻAVIŅŠ, LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes

2. kursa students

Dzintra ZAULA, LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes lektore

Šis gads sportā aizritējis olimpisko spēļu zīmē. Londonā notika gan olimpiskās, gan paraolimpiskās spēles. Otrajās Latviju pārstāvēja astoņi sportisti, no kuriem trīs vieglatlēti ir Latvijas Universitātes (LU) bijušie vai esošie studenti – absolventi Taiga Kantāne un Andis Ozolnieks, kā arī Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes profesionālās augstākās izglītības bakalaura studiju programmas «Skolotājs» apakšprogrammas «Sporta skolotājs» 2. kursa students Edgars Kļaviņš.

Labo personīgo rekordu

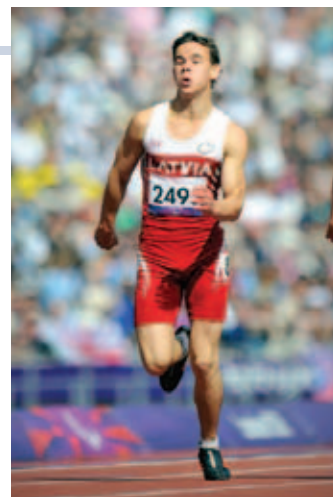
Edgars Kļaviņš bija paraolimpisko spēļu debitants un arī jaunākais dalībnieks Latvijas delegācijā. Viņš startēja gan tāllēkšanā, gan 200 metru skrējienā. Tāllēkšana Edgaram bija prioritāte, taču neizdevās iecerētais, un viņš ierindojās 13. vietā, neiekļūstot finālā. Edgars atzīst, ka pietrūcis pieredzes šāda līmeņa sacensībās, tāpēc esot «sadedzis». Skrējienā Edgars bija vienīgais sacensību dalībnieks, kas startēja ar B kvalifikācijas normatīvu, un iekļūt finālā lielu cerību nebija. Sportists nebija uztraucies, jo šis bija jau otrais starts Londonā. E. Kļaviņam tomēr izdevās par pussekundi uzlabot personīgo rekordu un skrējienā ierindoties 6. vietā, kas kopvērtējumā viņam deva 18. vietu. Pats atlēts ar šo startu bija apmierināts, jo galvenais mērķis – sasniegt jaunu personīgo rekordu – tika realizēts. «Pirmo reizi mūžā uz starta izgāju ar smaidu. Vienmēr esmu ļoti nopietns, taču, izejot uz skrejceļiņu Londonā, vēlējos baudīt šīs sacensības, jo katru dienu man tāda iespēja nebūs – skriet tur, kur tevi klātienē atbalsta 80 tūkstoši skatītāju,» atceras Edgars. «Medaļas nav primārais un būtiskākais kritērijs, pēc kā vērtēt savu startu. Svarīgāk ir nevis pirmās vietas, bet gan progress – esmu priecīgāks, ja ieņemu vietu tabulas vidusdaļā ar savu personīgo rekordu, nekā tad, ja būtu pirmais ar rezultātu, ar kuru neesmu apmierināts.»

Labi rezultāti lodes grūšanā

Savukārt Taiga Kantāne startēja gan diska mešanā, gan lodes grūšanā, iegūstot attiecīgi 9. un 8. vietu. Lodes grūšanā viņai izdevās uzrādīt savu sezonas labāko rezultātu.

«Šis bija unikālas spēles,» ar gandarījumu atzīst sportisti. Viņu sniegumu novērtējušas arī Latvijas augstākās amatpersonas. No labās: pirmais pie galda sēž Edgars Kļaviņš, aiz viņa stāv Andis Ozolnieks. Foto: Ernests Dinka

LU students Edgars Kļaviņš bija jaunākais Latvijas izlases dalībnieks. 200 metru skrējienā viņš laboja personīgo rekordu.

Foto: Juris Bērziņš-Soms

Taiga absolvējusi LU Ekonomikas un vadības fakultāti un ieguvusi maģistra grādu. Viņa ar apskauzamu mērķtiecību virzās uz priekšu un tikai dažu gadu laikā sasniegusi izcilus rezultātus smagākajos vieglatlētikas veidos – lodes grūšanā, kā arī diska un šķēpa mešanā. Katru dienu jau pulksten 4 no rīta Taiga veic rīta rosmi, un vismaz divas reizes nedēļā notiek intensīvi treniņi, lai uzturētu sevi labā fiziskajā formā un gūtu rezultātus sportā.

Andis Ozolnieks Londonas paraolimpiskajās spēlēs startēja kā pēdējais no Latvijas sportistiem un ar jaunu personīgo rekordu izcīnīja 7. vietu lodes grūšanā. Andis jau ir piedalījies paraolimpiskajās spēlēs Sidnejā 2000. gadā, kad vēl bija Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes 2. kursa students Veselības mācības un sporta skolotāja programmā. Eiropas čempionātā 2001. gadā Andis ieguva 1. vietu. Sportists piedalījies arī paraolimpiskajās spēlēs Atēnās.

Gatavojas jauniem startiem

Šis paraolimpiskās spēles Londonā iegājušas gan Latvijas, gan pasaules vēsturē kā līdz šim visapmeklētākās paraolimpiskās spēles. Projektā «Tu esi = Tu vari», ko organizēja banka «Citadele», mūsu sportisti ieguvuši atpazīstamību sabiedrībā, parādot, ka cilvēka spējām nav robežu.

«Šis bija unikālas spēles. Cilvēki gan uz ielas, gan stadionā nāca klāt un izrādīja cieņu tam, ko tu dari, reizēm bija pat grūti aiziet uz veikalu, jo cilvēki aicināja kopā fotografēties, lūdza autogrāfu vai vēlējās vienkārši parunāties. Lielbritānijā paraolimpiskais sports ir patiesi augstā līmenī. Atliek vien cerēt, ka arī mēs Latvijā pēc dažiem gadiem tā varēsim teikt. Šīs spēles bija neatsverama pieredze, kas, iespējams, noderēs Riodežaneiro 2016. gadā,» atzīst sportisti.

Pašlaik sportisti gatavojas Pasaules čempionātam vieglatlētikā, kas norisināsies 2013. gada jūlijā Lionā (Francijā).

Paralympics compete for Latvia in London

In the world of sports, the Olympic Games have been the focus of attention this year. London hosted the Olympics as well as the Paralympics. Latvia was represented by eight athletes in the Paralympics, three of whom are former or present students of the University of Latvia – graduates Taiga Kantane and Andis Ozolnieks as well as Edgars Klavins, second year student of the Bachelor sub-programme «Teacher of Physical Education» at the Faculty of Education, Psychology and Art. Practicing has required a lot of willpower and trust, and all the UL athletes have delivered good results; some of them even improved their personal records. Currently, the athletes are preparing for the 2016 Olympic Games in Rio de Janeiro.

Radio NABA 6. dzimšanas diena. Muzicē grupa Lee «Scratch» Perry. Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Piemineklis entuziasmam: LU radio NABA svin 10. dzimšanas dienu

Aija FEDOROVA, LU Vēstures muzeja vadītāja

Ar leģendārās un vairākas paaudzes vienojošās grupas *Kraftwerk* skaņdarbu *Radioactivity* 2002. gada 1. decembrī līdzās citām radiostacijām Latvijā skanējumu sāka Latvijas Universitātes radio NABA. Tā neilgā, bet spilgtā vēsture līdzinās Latvijas Universitātes vēsturei, un tas nerada pārsteigumus, jo abu savstarpēji cieši saistīto institūciju izveides pamatā ir apbrīnojams entuziasms un vēlme izzināt pasauli.

Kosmosa noslēpumu zinātāji

Līdzīgi kā Latvijas Universitāte (LU) neveidojās tukšā vietā, arī tās radio NABA, kas sarunvalodā bieži vien mīļi tiek dēvēts vienkārši par Nabu, ir sava priekšvēsture. Tā iestiepjas 20. gadsimta 90. gados un ir cieši saistīta ar Latvijas neatkarīgās mūzikas vidi. Laikā, kad internets Latvijā bija jauna un daudziem vēl neapgūta parādība, jaunieši ar līdzīgām interesēm pārsvarā kontaktējās dažādos mūzikas un kultūras pasākumos. Šādā radošā un pasauli izzināt gribošā vidē radās ideja par jauna un uz studējošo jaunatni vērsta radio izveidošanu, kas atskaņotu mūziku, kura tolaik daudzus interesēja, bet netika atskaņota citās radiostacijās.

Ar studentu radio pirmsākumiem ir saistīts kāds stāsts, kas pa šiem gadiem jau kļuvis par leģendu. Satikās reiz divi studenti, vēsturnieks un filozofs. Viņi aizrunājās par studentu radio un to, vai tādu iespējams izveidot. Viens teica, ka viņš gada laikā uztaisīs šādu radio. Otrs atbildēja, ka nekas no tā neiznāks, un abi saderēja uz stiprāka dzēriena pudeli, kuras apjoms atkarībā no leģendas stāstītāja ir mainīgs lielums. Pagāja gads, un 2000. gada nogalē tika atklāta pirmā studentu radio stacija Latvijā KNZ («Kosmosa Noslēpumu Zinātājs»). Tā jokainas derības var kļūt par realizētu ideju, kas balstās uz cilvēku aizrautību un turpinās joprojām.

KNZ nosaukums cēlies no LU dažādu fakultāšu studentu veidotas domubiedru grupas, vēlāk studentu partijas, kura aktīvi darbojās LU Studentu padomē (LU SP). Tiesa, aptuveni pēc gada jaunais radio dažādu saprotamu un nesaprotamu iemeslu dēļ darbību pārtrauca. Vēl pēc nepilna gada uz radio KNZ bāzes sākās intensīva jauna radio veidošana, kurā liela nozīme bija gan Latvijas Universitātes un tās toreizējā rektora Ivara Lāča atbalstam, gan LU Studentu padomes atsaucībai, gan Nacionālajai radio un televīzijas padomei (NRTP) ar Ojāru Rubeni priekšsēdētāja amatā un Latvijas Radio (LR) Dzintra Kolāta vadībā, kas piešķīra jaunā radio vajadzībām tolaik vienīgo brīvo valsts frekvenci. Radio NABA, atfistot radio KNZ paveikto, papildus mūzikas raidījumiem izveidoja specializētus

Radio NABA atklāšanas pasākums klubā «Depo». No kreisās: radio NABA programmas direktors Madars Štramdiers, LU Studentu padomes priekšsēdētājs Jānis Pudulis, LU rektors Ivars Lācis, Latvijas Radio direktors Dzintris Kolāts. 2002. gada 1. decembris. Foto no LU radio NABA arhīva

Daļa no radio NABA kolektīva 2003. gadā. Foto no LU radio NABA arhīva

autorraidījumus par literatūru, kino un teātri. Pirmajā darbības gadā radio skanēja 36 tematiskie raidījumi, izvērsti ziņu cikls un darbojās dienas mūzikas instruktoru komanda. Radio darbībā iesaistījās sabiedrībā plaši pazīstami žurnālisti, mūziķi, akadēmiskie darbinieki un, protams, studenti. Latvijas Universitātes radio NABA joprojām kalpo kā labs piemērs apvienotai studentu un sabiedriskā radio programmas darbībai.

Pagriez pasauli!

Savu skanējumu radio NABA sāka frekvencē 96,2 FM ar daudzveidīgu muzikālo programmu, kāda nav pieejama nevienā citā Latvijas radiostacijā. Tieši nekomerciālā muzikālā programma bija un ir galvenā atšķirības zīme, kuru izdevies saglabāt visu šo laiku.

Programmas kvalitāti jau 2004. gadā novērtēja NRTP, piešķirot radio NABA visas sešas balvas, kurām tas bija nominēts, tādējādi radio NABA sasniegta rekordu. Tas šajā gadā saņēma balvu par gada labāko raidījumu, gada māksliniecisko raidījumu, labāko raidījuma vadītāju, gada labāko radio režisoru, gada izklaides raidījumu, gada labāko muzikālo izklaides programmu vadītāju, kā arī veicināšanas balvu par jaunu ideju realizēšanu un novatorismu. Attīstot darbību, tika nomainīta frekvence, un kopš 2006. gada radio NABA skan 93,1 FM viļņos. Viens no priekšnoteikumiem radio NABA izaugsmei ir bijusi sadarbība ar LU Studentu padomi un darbības paplašināšana. Tās rezultātā tika izveidots gan jauno mūzikas grupu konkurss *Hadrons*, gan aktīvi atbalstītas dažādas studentu un augstskolu aktivitātes.

Sadarbībā ar LU SP regulāri tiek organizēti konkursi par jauniem, studentu veidotiem raidījumiem. Lieliska iespēja radoši izpausties jauniešiem no visas Latvijas ir arī radio NABA organizētais fotokonkurss un tā uzvarētāju darbu ceļojošā fotoizstāde, kas izveidota par godu radio 5. dzimšanas dienai. Šo gadu laikā atbalstīti vairāki mūzikas, dejas, vizuālās mākslas, kino, literatūras un zinātnes pasākumi. Tomēr vēl būtiskāks par apjomīgo radio NABA veidoto pasākumu sarakstu ir fakts, ka

Kaspars Ozols sarunā ar Endiju Fletčeru no grupas *Depeche Mode* radio NABA studijā. 2004. gads. Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

šo desmit gadu laikā ir izaugusi paudze, kas prot runāt par to, ko dzird un redz, neuzsverot mūziku tikai kā neitrālu fonu.

Nabai nostiprinājies stabils klausītāju loks, kas svārstās no 20 līdz 30 tūkstošiem nedēļā. Protams, pastāvēšanas laikā radio NABA nācies saskarties ar dažādām grūtībām, piemēram, 2009. gadā neilgu laiku radio bija dzirdams tikai internetā, tomēr jubilejas priekšvakarā redzams, ka joprojām radio NABA galvenokārt raksturo jaunu izaicinājumu un izpausmes veidu meklējumi.

2010. gadā tika izveidots radio NABA klubs «Nabaklab». Tajā pašā gadā NABA sāka organizēt ikgadējo starptautisko mūzikas festivālu «Laba Daba», kura sauklis – labdabīgs festivāls cilvēkiem, kas pagriez pasauli. Šī gada 1. novembrī atklāts jauns portāls *naba.lv*, kurā viens no jaunumiem ir «39. kabinets» – studentu tematisko rakstu vietne. Tāpat nevar nepieņemt jaunākos raidījumus «Rīta kofeīns», «Remarka», «Alus pučs», «Metāla pasaules hronikas», «Nedēļas mūzikas apskats», «Kislorods», «Plastilīns» un «Zinātnes vārdā», kas jau iemantojuši klausītāju mīlestību. Radio NABA 10. dzimšanas diena ir kā labs pierādījums radio saukļa «Pagriez pasauli!» darbībai. Visi radio ikdienā iesaistītie – gan atbalstītāji, gan veidotāji un klausītāji – atšķirīgos veidos turpina pagriezt savas pasaules pretī arvien jaunām pārmaiņu un attīstības iespējām.

Trīs jautājumi par LU radio NABA tā izveidotājam Madaram Štramdiem, kas joprojām ir šīs programmas direktors.

– Kas tevi mudināja tērēt savu brīvo laiku un pievērsties nekomerciāla radio veidošanai?

– Pirmkārt, tā bija interese un cieņa pret nekomerciālo mūziku. Viss bija diezgan vienkārši un likumsakarīgi, jo biju rīkojis pasākumus un festivālus, pārzināju nozari. Kad mani aicināja piedalīties radio KNZ izveidē, uzreiz piekritu. Tas beidza pastāvēt, bet radio mani jau bija aizrāvis un gribēju turpināt. Interesanti, ka sarunas ar LU un LR par studentu radio bija tiešas un veiksmīgas, arī bijušie darbinieki nebija jāpierunā iesaistīties, jo viņos bija misijas apziņa un aizrautība. Radio projektā iesaistītajiem tas nav pamatdarbs, viņiem vienkārši patīk šī lieta. Visu šo laiku nevienam radio NABA darbiniekam nav merkantīlu mērķu.

– Vai ir kāds notikums, kas saistās ar radio NABA un iespiedies atmiņā?

– Radio NABA vienā no daudzajām pašreklāmām bija dzirdami draudzīgi kaķa ņaudieni, kam sekoja stāsts par to, ka radio NABA ir kaķa draugs. Pēc reklāmas intensīvas atskaņošanas pienāca oficiāla vēstule no klausītāja – pārmetums par to, ka radio atbalsta dzīvnieku mocīšanu, jo viņš saprotot kaķa balsi un valodu, un tā vēstot par aizskārumu, savukārt cilvēka balss tekstu klausītājs neuzsverot. Jāpiebilst, ka par mūziku pārmetumu nebija, jo mūzika dara brīnumus un palīdz saprasties. Vēstule vēl ilgi karājās radio studijā pie sienas.

– Tavs novēlējums radio komandai un klausītājiem!

– Lai pasaule tiek pagriezta, apvēršņi aptverti, bet paliek atraktīvi un nesasniedzami vēl 10×10 gadus! Pateicība visiem programmas veidotājiem, klausītājiem, draugiem, visiem muzikāli līdzatkarīgajiem.

Radio NABA veidošanā desmit gadu laikā iesaistījušies daudzi entuziasti, padarot programmu daudzveidīgu un atraktīvu. Protams, šie gadi nav pagājuši bez jautriem atgadījumiem un kopīgiem piedzīvojumiem, turklāt *nabinieki*, pat beidzot vadīt raidījumus, nereti atgriežas ar jaunām idejām, bet, ja nē, tad paliek šī radio patrioti.

ILZE DIMANTA, LU Bioloģijas fakultātes doktorante, LU Cietvielu fizikas institūta Ūdeņraža enerģētikas materiālu laboratorijas inženiere. Ilze radio NABA ikdienā iesaistījās jau studiju laikā, kad aktīvi darbojās LU Studentu padomē. Tagad kopā ar Jāni Daugavieti, Sandri Mūriņu un Annu Platpīri vada raidījumu «Zinātnes vārdā», kas klausītājus iepazīstina ar Latvijas zinātnieku pētījumiem, eksperimentiem un jaunatklājumiem.

– Mana pievienošanās radio NABA kolektīvam notika 2007. gadā, kad studēju LU Bioloģijas fakultātes bakalauraos un aktīvi līdzdarbojos LU Studentu padomē, proti, tajā laikā vadīju LU SP Kultūras komisiju. Iepriekšējie raidījuma «Studentu pietura» vadītāji vēlējās pārmaiņas, un Madars Štramdiers piedāvāja šo raidījumu vadīt mums ar Rinaldu [*Rinalds Gulbis, vadīja LU SP Izglītības komisiju*]. 2008. gadā pavadīju studiju semestri Dānijā, ERASMUS apmaiņas programmas ietvaros, bet pēc atgriešanās Latvijā atkal bija ideja paralēli studijām biologos darboties radio. Kādu laiku 2009. gadā brīvdienās lasīju nedēļas ziņu apskatu. Pēc tam 2011. gadā tika nokomplektēta «Zinātnes vārdā» komanda. No šī gada vasaras ar radio kolēģēm izkopjam runu pie izcilās pedagoģes Ainas Matīsas Latvijas Radio. Šajās nodarbībās arī strādājam studijā ar skaņu režisoru un ierunājam dažādus tekstus, kurus pedagoģe pēc tam analizē, un viņas komentāri ir tiešām vērtīgi, tos ņemu vērā ne tikai vadot raidījumu radio, bet arī savā ikdienas runā.

Sākuma periods radio bija jaunu izaicinājumu pilns. Radio NABA ir tik daudz raidījumu – katrai gaumei un interesēm, un man ļoti simpātīzē, ka tos vada entuziasti un attiecīgās nozares fani (neatkarīgi no tā, vai tas ir teātris, hiphops vai zinātne). Kad šogad Gēteborgā Eiropas Universitāšu sabiedrisko attiecību speciālistu un informācijas koordinātoru asociācijas (EUPRIO) rīkotajā starptautiskajā konferencē «Sociālais līgums starp universitātēm un sabiedrību» uzstājos ar referātu «Zinātne radio» un stāstīju ne tikai par mūsu raidījumu «Zinātnes vārdā», bet arī par radio NABA kopumā, sapratu, ka lepojos ar šo radio un man ir prieks būt mazai daļai no tā. NABA ir netipisks un aizraujošs radio. Konferenču dalībnieki, kuriem bija aprakstījuši mūsu radio un iepazīstinājuši ar stratēģiju un raidījumiem, izteicās, ja radio NABA raidījumi būtu klausāmi arī angļu valodā, viņi labprāt gribētu tos paklausīties.

INGUS BĒRZIŅŠ, portāla Delfi.lv galvenais redaktors. No 2004. līdz 2005. gadam raidījumu «Jauns raidījums veciem cilvēkiem» un «Amēba» vadītājs (kopā ar Juri Šteinbergu u. c.). Kopš 2009. gada kopā ar Kristapu Zālīti veido izglītojoši muzikālu raidījumu «Mūzu muzejs», kurā tiek detalizēti aplūkoti dažādi iedvesmu avoti jeb mūzas, kas kalpojušas mūziķiem dziesmu, grupu un albumu nosaukumu, dziesmu tekstu radīšanai vai dzīves gājuma izvēlei.

– 2003. gada nogalē, zinot, ka NABA ir gaisā, nolēmu, ka tā ir vieta, kur vēlos pamēģināt darboties. Aizrakstīju e-pastu par sevi un savām vēlmēm, tā iepazīnos ar Madaru Štramdiaru. Madars piedāvāja mainīties ar Juri Šteinbergu piektdienas vakaros, un es biju priecīgs par šo iespēju. Ņemot vērā izglītību un pieredzi, mans pienākums paralēli mūzikas likšanai bija komentēt nedēļas aktualitātes politiskajā dzīvē. Tolaik es jau biju absolvējis Latvijas Universitāti un lasīju lekcijas LU Sociālo

Raidījuma «Zinātnes vārdā» vadītāji Ilze Dimanta, Sandris Mūriņš un Jānis Daugavietis. Foto no LU radio NABA arhīva

zinātņu fakultātē. Pēc kāda laika raidījums pakāpeniski pārtapa par raidījumu «Amēba», bet vēl mazliet vēlāk dažādu iemeslu dēļ pamazām beidzās. Pa vidu bija ilgāka pauze, līdz 2009. gadā kopā ar labu draugu Kristapu Zālīti izdomājām, ka mums ir, ko teikt saistībā ar rok-mūziku. Pamazām nonācām pie raidījuma koncepta, vērsāmies atkal pie Madara ar savu ideju un guvām atbalstu. Tā tapa raidījums «Mūzu muzejs» par rok-mūzikas kultūrvēsturisko kontekstu. Viss, ko dzirdam, ir daudz citādāk un kvalitatīvāk baidāms, ja ir priekšzināšanas par to, kā mūzika sakņojas literatūrā, kino, tēlotājmākslā. Šajā ļoti demokrātiskajā iestādījumā – radio NABA – kopš 2009. gada maija mēs neesam izlaiduši nevienu otro pirmdienu, kad jāskan raidījumam. Ja nav iespēju būt ēterā, tad laikus gatavojam ierakstu. NABA ir salīdzinoši margināls veidojums ar pāris desmit tūkstošiem klausītāju, bet, lai cik tas patētiski neizklausītos, esot tik dziļi lielā informatīvo telpu apsaimniekojošā komerciālā mehānismā, mums ir nepieciešama darbošanās pilnīgi pēc citiem principiem uzbūvētā informatīvās telpas segmentā. Ja «Mūzu muzejs» skanētu citā radio, nekas nemainītos, tur varbūt skanētu tā pati mūzika, tiktu teikts apmēram tas pats, bet tas būtu projekts šī vārda viskomerciālākajā nozīmē, kamēr NABA gadījumā iespējams runāt par brīvību. Man labpatīk domāt, cik tas ir unikāli, ka mums ir kaut kas tāds kā radio NABA.

JĀNIS DAUGAVIETIS, LU SZF Sociālo un politisko pētījumu institūta zinātniskais asistents, LU SZF lektors, sabiedriskās organizācijas un mūzikas izdevniecības «Tornis» vadītājs. Kopā ar mūziķiem Dambi un Didzi Erru vada Latvijas neatkarīgajai mūzikai veltīto raidījumu «Bitīti' matos», kas klausāms svētdienu vakaros. Kopš 2011. gada ir viens no raidījuma «Zinātnes vārdā» vadītājiem.

– Radio darbā esmu iesaistīts jau no KNZ laikiem, labprāt atbalstīju ideju par studentu radio, kas 90. gadu beigās virmoja gaisā. Tolaik es studēju socioloģiju LU Vēstures un filozofijas fakultātē. Principā radio veidošanā daudz darīja Madars Štramdiers, kurš savilka pārējos kopā un konkretizēja gaisā virmojošās idejas dzīvē. Ja runājam par raidījumu «Bitīti' matos», svarīgi piebilst, ka gan Dambim, gan arī man ir sava veida misijas apziņa par Latvijas neatkarīgo mūziku. Šī mūzika ir jāatbalsta, jāp dara dzirdama un zināma, ko mēs darījam un joprojām darām, sekojot līdzīgu aktuālajam, spēlējot, protams, arī vecākus gabalus. Latvijā ir daudz neatkarīgo mūzikas grupu, kuras gribēja kļūt dzirdamas. Pagājušā gadsimta beigās un šī gadsimta sākumā KNZ un vēlāk NABA bija viens no retajiem, ja ne vienīgais kanāls, kur tām bija iespēja atrast savus klausītājus. Tāda veida mūzika līdz tam reti vai nemaz nebija plašāk skanējusi, mums sūtīja dziesmas, atstāja ierakstus studijā. Viena lieta, kas notika, pateicoties radio NABA darbībai, – arī citas radiostacijas sāka darīt ko līdzīgu, vairāk atskaņot latviešu neatkarīgo mūziku. Pa šiem gadiem radio NABA uzbūve, struktūra un atmosfēra ir palikusi samērā nemainīga, NABA vienmēr ir pievērsusi uzmanību

atšķirīgajam. Ja jāsalīdzina pirmie darbības gadi ar pašreizējo situāciju, tad apbrīnojamā veidā NABA darbības pamatā joprojām ir brīvprātības princips, kad raidījumu veidotāji nedarbojas atkarībā no samaksas, un joprojām skan mūzika, kas ir tikama pietiekami plašai auditorijai. Tolaik, kad radio tikko sāka skanēt, mana paņiņa stāstīja, ka viņai ir sajūta, it kā tiktu spēlēta mūzika no viņas diskiem. Nevajag aizmirst, tā ir liela vērtība – radio, kas domāts tik daudzām muzikālajām gaumēm.

«APBRĪNOJAMĀ VEIDĀ RADIO NABA DARBĪBAS PAMATĀ JOPROJĀM IR BRĪVPRĀTĪBAS PRINCIPS»

KASPARS OZOLS, žurnāla «GEO» galvenais redaktors. Latvijas Universitātes absolvents, radio NABA ētera personība, viens no radio muzikālās programmas veidotājiem, ilgus gadus bijis dienas mūzikas instruktors.

– Savulaik biju samērā daudz darbojies vairākās komerciālajās radio stacijās un vilies to pieejā. Vilšanās bija pietiekami liela, biju pat nolēmis radio vairs nestrādāt, bet tad Madars Štramdiers, ar kuru man toreiz bija sanācis sadarboties festivāla *Forte Riga* organizēšanā, piedāvāja iesaistīties jaunas radiostacijas veidošanā. Viss vēl atradās tapšanas procesā, un tika piesaistīti daudzi talantīgi cilvēki ar padziļinātām zināšanām mūzikā un kultūrā. Es biju viens no tiem, kas kopā ar pārējiem veidoja radio NABA muzikālo programmu. Zinājām, ko negribam atskatīt. Pārējais jau notika samērā dabiski – kāds piedāvāja ko vienu, otrs ko citu, es vēl no savas puses liku klāt. Tā arī veidojās tas unikālais skanējums, kāda nav nevienai citai radiostacijai Latvijā. Papildus mūzikai radio NABA vienmēr pievērsta uzmanību arī aktuālajam, viens no skaļākajiem piemēriem bija akcija pret karu Irākā 2003. gadā, kas aizsākās tieši radio NABA, bet vēlāk no mums šo ideju pārņēma citi. Man patīk tas, ka NABA vienmēr ir paudusi nedaudz asāku viedokli, nenogrudinātu, un kaut arī šobrīd radio nestrādā, laiku pa laikam apsveru iespēju atsākt dīdžeja darbu. Domāju, ka neesmu vienīgais, kuram ir šādas labas atmiņas par radio NABA un vēlme tur kādreiz atgriezties.

EDMUNDS ŠŪPULIS, sociologs, LU Filozofijas un socioloģijas institūta Nacionālās Mutvārdu vēstures centra pētnieks. Kopš 2002. gada kopā ar Andri Krūmu vada radio NABA raidījumu par regeja mūziku «Dabasskats».

– Radio darbojos jau no KNZ laikiem, kad vēl kopā ar Madaru Štramdiere studējām Latvijas Universitātē. Neatkarīgās

mūzikas vidē visi cits caur citu bijām pazīstami, es spēlēju basģitāru grupā «Tukšā Muca», Madars arī bija aktīvs, taisīja koncertus un rīkoja mūzikas festivālus. Radio veidošana labi iegūla kopējā dzīves ritmā un tā laika noskaņās, privātā telpa organiski pārgāja publiskajā runā radioviļņos. Lielā mērā viss notika, pateicoties Madaram, kura neredzamā roka visu vadīja, tajā pašā laikā nekādu spiedienu vai ierobežojumus nejutām. «Dabasskats» ir pirmais raidījums, kas tik padziļināti pievēršas regeja mūzikai un lielajai kultūrai, sociālajam vēstījumam, kas ir tās pamatā. Raidījuma veidošanu uztvērām ļoti atbildīgi, pētījām regeja vēsturi, rūpīgi veidojām pleilistes. Mūsu nolūks bija parādīt, ka regejs nav tikai skaista, neuzbāzīga fona mūzika, ka tā ir vērsta uz pašizziņu. Naba propagandē mūzikas daudzveidību, parāda kopējo skaņu plūdumu un piedāvā ieraudzīt šajā plūdumā savdabīgos momentus, dažādos stilus. Mūzikas izziņā vienmēr ir kur rakties, un sākotnēji šķietami šaurā mūzikas stilā ir tik lielas iespējas pētīt tā daudzveidību, kā viss saplūst un sašķeļas. Identitātes veidošana ir ilgstošs process, un radio šīnī kontekstā ļauj saredzēt citādo, būtībā NABA veidota cilvēkiem, kas domā par pasauli, interesējas par lietām. Šāda veida interese par pasauli piemīt tieši studentiem, kā arī tiem, kas identificējas ar studentiem. Ir labi, ka cilvēkiem ir, kur pielikt ausi, ka viņi zina – ir centrs, kur pauž šo nekomercializēto skatījumu uz mūziku un kultūras norisēm.

ALĪNA APINE, Rīgas Angļu ģimnāzijas skolniece. Kopš 2011. gada kopā ar levu Vītolu, Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas skolniece, vada raidījumu par indie pasaules mūzikas aktualitātēm «Plastilīns». Alina vairākus gadus bija radio NABA klausītāja, līdz beidzot saprata, ka arī pati vēlas pamēģināt tajā darboties.

– Es sapratu, ka vēlos savu radio raidījumu pēc cītīgas «Astrobangas» klausīšanās [indie mūzikai veltīts raidījums, kas skanēja pirms «Plastilīna» izveidošanas; vadītājas Elīna Kolāte un Sandra Mētra]. Tas bija raidījums, kas mani iedvesmoja, un šķita, ka radio raidījuma izveide nav neiespējamā misija. Prasīju padomu raidījuma vadītājam Elīnai Kolātei un pēc tam, kad biju aptuveni tikusi skaidrībā par raidījuma ideju, sazinājos ar Madaru Štramdiere. Viņš atbalstīja manu ieceri par jaunu raidījumu. NABA ir ļoti atvērts radio. Atšķirībā no pārējām radiostacijām radio NABA piemīt tāda dzirksts, ko citur īsti neatrast. Sākās regulāra ierakstīšanās, vairāku mēnešu garumā mācījās runāt, strādāt ar pulti. Mācīšanās laikā Madars ierosināja, ka «Plastilīnam» varētu būt vairāki vadītāji. Es nesen biju iepazinusies ar levu un izlēmu, ka viņa būs lielisks kompanjons, jo, lai gan mūsu muzikālās intereses ir līdzīgas, tomēr ne identiskas, un tas padara raidījumu vēl interesantāku. Cenšamies atrast to, kas mūzikā ir patīss, sirsnīgs, savdabīgs – kaut kas tāds, kas mums šķiet klausīšanās un cilvēku uzmanības vērts. Man šķiet, ka NABA ir ļoti patīss un tāpēc arī dzīvāks radio.

Radio Naba un KNZ kolektīvi ikgadējā laivu braucienā 2011. gadā. Foto no LU radio NABA arhīva

Monument to enthusiasm: the University of Latvia radio NABA celebrates its 10th birthday

Radio NABA was founded on December 1, 2002, in cooperation with the Student Council of the University of Latvia (UL). It introduced a music programme based on the non-commercial culture as well as a wide range of thematic programmes. The radio involved students and graduates of various universities in Latvia as well as popular figures with knowledge in a variety of music genres. In the last 10 years of its activity, the radio has widened its horizons by covering new activities. It organizes the competition «Hadrons» for the new UL bands, a photography competition and a travelling photography exhibition; the radio has founded the music club «Nabaklab»; it works in music production and organizes various musical concerts. The radio can be found on the frequency of 93.1 FM as well as on the Internet: www.naba.lv. All of NABA supporters, organizers and listeners welcome these changes and possibilities for development to their lives.

Radio NABA ceļojošā fotoizstāde «10x10» ir atklāta!

LU radio NABA ikgadējais fotokonkurss un fotoizstāde jau kļuvusi par LU tradīciju. Par godu radio NABA 10. dzimšanas dienai organizētās fotoizstādes «10x10» dalībnieki atklāšanas pasākumā 2012. gada 29. novembrī mūzikas klubā «Nabaklab». Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

LU radio NABA fotoizstādes «10x10» organizētāji Aija Fedorova un Madars Štramdiers. Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Fotoizstādes «10x10» uzvarētājs Artūrs Daukulis un viens no LU radio NABA zvēriem. A. Daukulis, kas fotokonkursā piedalījās jau otro gadu, atzina: «Pirmkārt, radio NABA ir mans mīļākais radio, ko klausos ikdienā, un, otrkārt, fotografēšana – tas ir mans dzīvesveids, pamatdarbs un hobijs.» Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Ceļojošajā fotoizstādē «10x10», kas būs apskatāma līdz 2013. gada martam mūzikas klubā «Nabaklab», Latvijas Mākslas akadēmijā, kinoteātrī *Splendid Palace*, Latvijas Kultūras akadēmijā un LU, iekļauti 25 labākie fotokonkursa darbi. LU radio NABA vadītājs Madars Štramdiers: «Foto ir māksla, tāpat kā mūzika. Ja radio ir šīs skanošās mākslas nesējs, tad tas var būt arī vizuālās mākslas nesējs kaut vai sirreālā veidā.» Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Cīņas sporta veids kendo var palīdzēt studentiem

LU Preses centrs

Latvijas Universitātes (LU) Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē oktobrī atklāta pirmā specializētā kendo dodzjo (bāzes) zāle Baltijas valstīs. Atklāšanas ceremonijā piedalījās Japānas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Latvijā Takaši Osanai, LU administratīvais direktors Jānis Stonis, Latvijas Kendo federācijas prezidents Vladimirs Kindzulis, kā arī sportisti. «Ceru, ka arvien vairāk cilvēku Latvijā aizrausies ar kendo un tas tuvinās Latviju un Japānu,» uzsvēra Japānas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Latvijā. T. Osanai atklāšanas runā pauda apbrīnu, ka Latvijā, kas atrodas tik tālu no kendo dzimtenes Japānas, ir tik daudz «traku» šī sporta veida sekotāju.

Jebkurā vecumā

Kendo ir Japānas samuraju kaujas māksla ar tūkstoš gadu senu vēsturi. Tulkojumā no japāņu valodas kendo nozīmē «zobena ceļš». Galvenais šī cīņas sporta mērķis nav uzvara pār pretinieku, bet gan pašam pār sevi, saviem trūkumiem un vājībām. «Kendo ir kas vairāk par sportu,» uzsvēra T. Osanai. «Tas ir gadsimtos pārbaudīts veids, kā izpaust savu būtību. Mēs vienmēr sakām, ka kendo sākas ar sveicienu, tāpat kā beidzas ar sveicienu un cieņas izrādīšanu. Protams, tam pa vidu ir ļoti smaga cīņa, bet tas stiprina garu. Šie principi ir ļoti noderīgi arī studentiem un pareizai izglītībai.»

Interesanti, ka ar kendo var nodarboties jebkurā vecumā un gandrīz ikviens. Japānā to māca skolās un augstskolās. Arī Latvijas kendo klubos trenējas gan sievietes, gan vīrieši, gan mazi bērni, gan seniori.

«Kendo ir fiziskās audzināšanas veids. Tas ir ļoti piemērots arī studentiem, turklāt mums nav veterānu. Nesen bija atbraucis sensejs no Japānas, kam ir 76 gadi, un viņam neviens nevarēja

Kendo ir sens Japānas samuraju cīņas veids, kas ļauj izzināt sevi un uzveikt savas vājības un trūkumus.

Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

trāpīt. Mums ir 60 gadu vecs pirmā dana īpašnieks, kas sāka nodarboties ar kendo 55 gadu vecumā. Turpat trenējas arī sešus gadus vecs bērns, 13 gadus vecas meitenes – ikviens to var,» uzskata Latvijas Kendo federācijas prezidents Vladimirs Kindzulis. Viņš atzīst, ka jaunā zāle ir solis uz priekšu, jo tajā būs iespējams trenēties biežāk nekā LU Ekonomikas un vadības fakultātes zālē, turklāt ir, kur atstāt ekipējumu. Treniņiem ļoti svarīga esot jaunā grīda, jo tai jābūt atspērigai, lai pareizi varētu izpildīt visas nepieciešamās kustības.

Pirmie starp universitātēm

LU administratīvais direktors Jānis Stonis uzsvēra, ka kendo apvieno LU pamatvērtības – izglītību, mākslu, sportu un ģimeni, un vēlēja veiksmi tālākai šī sporta veida attīstībai gan Latvijā, gan Latvijas Universitātē.

Kendo cīņas veids Latvijā ir pazīstams kopš 1999. gada, un vairāki sportisti sasnieguši augstu līmeni. Sadarbībā ar Latvijas Kendo federāciju 2010. gadā Latvijas Universitāte izveidoja Kendo klubu, kas šogad uzvarējis starptautiskās universitāšu kendo klubu sacensībās, bet nākamgad divi kendo sportisti piedalīsies Eiropas kendo čempionātā Berlīnē.

Bāzes zāles izveides projekts realizēts, pateicoties sadarbībai starp Latvijas Kendo federāciju, Latvijas Universitāti un LU Kendo klubu. Sporta zālē pilnībā nomainīts grīdas segums, kas tagad atbilst augstākajiem starptautiskajiem standartiem. Turpmāk zālē notiks gan Latvijas Kendo kluba, gan arī Latvijas Kendo federācijas nodarbības. V. Kindzulis pastāstīja, ka treniņi plānoti katru darbdienu.

Latvijā pašlaik ar kendo nodarbojas aptuveni 70 cilvēku un 18 ir atestēti dažādām meistarības pakāpēm (melnajām jostām) vairākos līmeņos. LU Kendo klubā trenējas ap 20 sportistu.

Katru gadu Rīgā tiek rīkots starptautisks kendo komandu turnīrs *Riga Kendo Open*, individuālais turnīrs *Riga Cup*, kā arī vienīgais turnīrs Baltijas valstu reģionā *University Taikai*, kurā piedalās universitāšu kendo komandas no vairākām valstīm (Somijas, Igaunijas, Latvijas, Lietuvas), kā arī liela japāņu meistarū delegācija.

Arī meiteņu vidū šis sporta veids ir populārs. Japānā notiekot pat meiteņu kendo čempionāti, stāstīja Latvijas Kendo federācijas prezidents Vladimirs Kindzulis. Savukārt pasākuma vadītāja, LU Kendo kluba instruktore un LU Ekonomikas un vadības fakultātes studente Agnese Šteinberga atzina, ka zilumu sākumā bijis daudz, taču tas nekas, jo kendo viņu aizraujot. Arī mācoties apmaiņas programmā Vācijā, viņa drīz vien uzmeklējusi vietējo kendo klubu, lai treniņi netiktu pārtraukti. Foto: Toms Grīnbergs, LU Preses centrs

Kendo, the Japanese sports discipline, can help students

The first specialized kendo dojo (base) sports hall in the Baltic States was opened in October at the University of Latvia, Faculty of Education, Psychology and Art. Kendo is a Japanese martial art that boasts a history of thousand years. «Kendo» (Jap.) means «Way of The Sword». Takashi Osanai, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Japan in Latvia, who participated in the opening of the sports hall, explained that kendo is more than just a sports discipline. Its basic principles – respect, courtesy and a difficult battle – can help students complete their tasks with greater success. Vladimirs Kindzulis, President of the Latvian Kendo Federation, says, «Kendo is a type of physical education», and adds that new sports hall will be open almost every day.

Aktuāli notikumi Latvijas Universitātē

13.08.

LU studenti piedalās olimpiskajās spēlēs

No 27. jūlija līdz 12. augustam Londonā norisinājās 30. vasaras olimpiskās spēles. Latvijas vārdu Londonā aizstāvēja arī seši LU studenti un absolventi, startējot spēlēs ar mainīgām sekmēm. Laura Ikauniece ieņēma augsto 9. vietu septiņcīņā. Dmitrijs Jurkevičs kopvērtējumā ierindojās 25. vietā starp stiprākajiem 1500 m skrējējiem. Aiga Grabuste startēja septiņcīņā, taču no sacensībām izstājās veselības problēmu dēļ. Zigismunds Sirmāis startēja šķēpa mešanas sacensībās, taču finālsacensībām nekvalificējās. Sinta Ozoliņa-Kovala startēja šķēpa mešanā un kopvērtējumā ierindojās 20. vietā. Šīs olimpiskās spēles nebija veiksmīgas iepriekšējo spēļu sudraba laureātam Aināram Kovalam.

14.08.

Jauno studentu svētki «Aristotelis»

2. septembrī jau 46. reizi jauno studentu svētkos «Aristotelis» studiju gadu Doma laukumā uzskā LU studenti. Studentus uzrunāja LU rektors Mārcis Auziņš, Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētāja un LU profesore Ina Druvieta, LU Studentu padomes priekšsēdētāja Inguna Zariņa, kā arī pats Aristotelis. Pasākumā uzstājās prezidējošās studentu korporācijas, Universitātes pūtēju orķestris u. c. Pasākums noslēdzās ar lāpu gājienu pa Vecrīgas ielām no Doma laukuma līdz LU galvenajai ēkai Raiņa bulvārī 19, kur studentus priecēja Latvijā populārākie mūziķi uz trīs muzikālajām skatuvēm.

20.08.

LU students labo Latvijas rekordu 3000 m skrējienā

17. un 18. augustā Rīgā notika Latvijas meistaraciklsta vieglatlētikā, kurās piedalījās vairāki LU sportisti. 18. augustā Dmitrijs Jurkevičs laboja Latvijas un LU rekordu, 3000 metru distanci veicot ātrāk par astoņām minūtēm – Dmitrijs finišēja pēc 7:54,83 minūtēm. Dmitrijs Jurkevičs par 6,05 sekundēm laboja Mārtiņa Alkšņa, arī LU absolventa, Latvijas rekordu 3000 metru skrējienā (šis rekords viņam piederēja no 2000. gada).

30.08.

Studentiem pieejama LU lietotne mobilajām ierīcēm

Sagaidot jauno studiju gadu, LU studentu ērtībai radīta LU lietotne mobilajām ierīcēm. Tā ir pieejama bezmaksas lejupielādei ikvienam interesentam, taču pašreizējā versijā lietotnes mērķauditorija ir aktīvie LU studenti, kas to var izmantot, lai piekļūtu studiju informācijai, aplūkotu lekciju sarakstus, kontaktu sadaļu un veiktu citas ar studijām saistītas darbības.

LU lietotnē ir pieejamas gan publiskas sadaļas, kur nav vajadzīga autentifikācija, gan sadaļas, kur studentam jānorāda LU Informatīvās sistēmas lietotāja pieejas dati.

LU lietotne tiks pilnveidota, tāpat to plānots sagatavot lietošanai LU darbiniekiem, papildinot ar nepieciešamajām sadaļām, kā arī izveidot LU lietotnes angļu versiju.

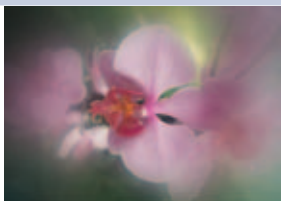

Publicitātes foto

13.09.

Orhideju dienas LU Botāniskajā dārzā

No 15. līdz 23. septembrim LU Botāniskajā dārzā notika Orhideju dienas. Ikvienam interesentam bija iespēja aplūkot ziedus, uzzināt par orhideju daudzveidību, izplatību un izmantošanu, iegādāties orhidejas,

substrātus u. c. nepieciešamas lietas, kas noder orhideju audzēšanai mājas apstākļos, kā arī ziedu gleznojumu uz zīda u. c. materiāla, ko mākslas terapijas nodarbībās darinājuši cilvēki ar kustību ierobežojumiem. Notika arī vairākas meistarklases, kas ļāva iegūt papildu informāciju par orhidejām.

25.09.

Hellēnistikas centram 10 gadi

24. septembra pievakarē LU kafetnīcā Humanitāro zinātņu fakultātes Klasiskās filoloģijas un antropoloģijas studiju nodaļas Hellēnistikas centrs nosvinēja pirmo desmitgadi, atceroties nozīmīgākos centra notikumus. Pasākumā piedalījās arī Grieķijas pilnvarotais vēstnieks Latvijā G. Hadzimiheļaks. Lektore Brigita Aleksejeva uzstājās ar priekšlasījumu «Pergama Berlīnē: antikā perspektīva mūsdienās», pastāstot klātesošajiem par vasarā Berlīnes Pergamas muzejā redzēto unikālo izstādi. Jubilejas viesus uzrunāja LU Humanitāro zinātņu fakultātes dekāne Ilze Rūmniece un Latvistikas un baltistikas nodaļas vadītājs Ojārs Lāms, atceroties, kā dzimusi ideja par šāda centra izveides nepieciešamību. Notika arī vasarā iznākušā zinātnisko rakstu krājuma *Hellenic Dimension* atvēršana.

29.09.

Latvijas Universitātes 93. gadadiena

LU no 27. līdz 29. septembrim notika 93. gadadienas svinības. 27. septembrī tika atklāta izstāde «Pēc septiņiem mirkļiem 100 gadi», bet 28. septembrī – izstāde «150 gadi ar zināšanām». Pēc vēsturiskās izstādes atklāšanas norisinājās LU jubilejai un Latvijas augstākās izglītības 150. gadadienai veltītie lasījumi «Latvijas augstākā izglītība Latvijas nākotnei». Vakara noslēgumā notika kora «Kamēr» koncerts, «Zinātnes kafetnīca» pasākums un citas Zinātnieku nakts aktivitātes. 29. septembrī bija svinīgā LU Senāta sēde, kurā klātesošos uzrunāja Senāta priekšsēdētājs Māris Kļaviņš un LU rektors Mārcis Auziņš. Tajā tika pasniegti diplomu LU Goda doktoriem un sveikti LU Goda biedri, kā arī piešķirta LU Ģerboņa zelta zīme. Sēdē norisinājās arī doktoru promocijas ceremonija, bet pirms tam LU Mazajā aulā Universitātes saime pulcējās kopīgam svētdarbam.

29.09.

Plaša Zinātnieku nakts pasākumu programma LU

LU 28. septembrī no plkst. 17.00 līdz 24.00 notika Zinātnieku nakts, kuras tēma bija «Stāsts par enerģiju». Pasākumu ciklu aizsāka «Zinātnes kafetnīca» par tēmu «Orientēšanās telpā». Interesentiem durvis vērā LU fakultātes, zinātniskie institūti, laboratorijas un Botāniskais dārzs, kā arī LU radio NABA klubs «Nabaklab». LU Fridriha Candra – kosmosa izpētes muzejā tika svinēta rādziniekā, raķešbūves pioniera Fridriha Candra 125. dzimšanas diena, kur neiztika bez raķešu palaišanas. Bioloģijas fakultātē bija iespējams uzzināt vairāk par mikroorganismu enerģiju. Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātē ikvienam piedāvāja atnest savu ūdens paraugu un laboratorijā veikt tā kvalitātes analīzes. Notika arī konkurss ūdens liešanā, kurā piedalījās LU mācībspēki un studenti pret Zinātnieku nakts apmeklētājiem.

30.09.

Darbu uzsāk Jauno vēsturnieku skola

29. septembrī sāka darboties Jauno vēsturnieku skola, kurā aicināti piedalīties vidusskolēni, kas interesējas par vēsturi, arheoloģiju un politiku. Jauno vēsturnieku skolas nodarbības notiek LU Vēstures un filozofijas fakultātē. Pirmajā nodarbībā fakultātes docents Jānis Ķeruss skolēnus iepazīstināja ar atsevišķiem Eiropas un Latvijas mākslas kino vēstures aspektiem, pievēršot uzmanību vēstures atspoguļojumam kinofilmās un aicinot arī klātesošos Jauno vēsturnieku skolas dalībniekus izvērtēt

no 2012. gada augusta līdz novembrim

vēsturiskā kino nozīmi un vēstures un kino savstarpējās saiknes. Turpmākajās Jauno vēsturnieku skolas nodarbībās katra mēneša pēdējā sestdienā fakultātes mācībspēki un doktoranti iepazīstinās skolas dalībniekus ar kādu vēstures zinātnes pētniecisko virzienu un tā aktualitātēm.

16.10.

Pirmā specializētā kendo zāle Baltijas valstīs

LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē 15. oktobrī tika atklāta pirmā specializētā kendo dodzjo (bāzes) zāle Baltijas valstīs. Atklāšanas ceremonijā piedalījās Japānas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Latvijā Takaši Osana, LU administratīvais direktors Jānis Stonis, Latvijas Kendo federācijas prezidents Vladimirs Kindzulis, kā arī sportisti. Sadarbībā ar Latvijas Kendo federāciju 2010. gadā LU izveidoja Kendo klubu, kas šogad uzvarējis starptautiskās universitāšu kendo klubu sacensībās, bet nākamgad divi tā dalībnieki piedalīsies Eiropas kendo čempionātā Berlinē.

Bāzes zāles izveides projekts realizēts, pateicoties Latvijas Kendo federācijas, LU un LU Kendo kluba sadarbībai. Sporta zālē pilnībā nomainīts grīdas segums, kas tagad atbilst augstākajiem starptautiskajiem standartiem.

19.10.

Atklāts LU Biznesa inkubators

LU Ekonomikas un vadības fakultātē 18. oktobrī notika LU Biznesa inkubatora atklāšana, kurā uzrunas un apsveikuma vārdus teica LU rektors Mārcis Auziņš, LU kanclers Gundars Bērziņš, LU Ekonomikas un vadības fakultātes dekāns Māris Purgailis, kā arī LR ekonomikas ministra padomniece Ilona Platonova un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras Investīciju projektu departamenta Projektu attīstības nodaļas vadītājs Gunts Lauskis.

Biznesa inkubators paredzēts LU studentiem, kam trūkst nepieciešamās pieredzes, lai realizētu savu biznesa ideju. Papildus nodrošinātai darbvietai un konsultācijām jaunažiem uzņēmējiem inkubatorā notiks arī studentiem paredzēti pasākumi, kas palīdzēs rast biznesa ideju, piesaistīt kompetentu komandu, izveidot produktu un uzsākt biznesu.

LU Biznesa inkubatorā pašlaik darbojas deviņi jaunie uzņēmēji, kuri sākuši realizēt vairākas idejas par velosipēdu signalizāciju, mobilo lietotni izklaidei Vecrīgā, mājojka automatizāciju, interneta veikalu Latvijā ražotām precēm, Ulmaņa laika stila restorānu u. c.

22.10.

Jaunās zinātnieces saņem Vides zinātnes balvu

Lai novērtētu zinātnieku, skolotāju, organizāciju un citu aktīvistu devumu vides jautājumu aktualizēšanā un ilgtspējīgas vides izglītības un zinātnes popularizēšanā, 20. oktobrī tika pasniegtas Vides zinātnes balvas 2012. Jauno vides zinātnieku nominācijā to ieguva arī LU pētniece Anna Mežaka un doktorante Zane Vincēviča-Gaile. Vides zinātnes balvas pasniegšana kļuvusi par tradīciju, un šogad tā tika rīkota sesto reizi.

30.10.

DeCoro izcīna otro vietu kora konkursā Polijā

LU Bioloģijas fakultātes jauktais koris DeCoro izcīnīja otro vietu jaukto kora kategorijā 8. Starptautiskajā kora a cappella dziedāšanas konkursā Varšavā. Koris konkursā izpildīja igauņu komponista U. Sisaska *Benedictio*, spāņu komponista H. del Elčinas madrigālu *Cucu*, poļu komponista M. Račinska *Sicut lilium inter spinas*, kā arī latviešu komponista V. Pūces skaņdarbu ar I. Zanderes vārdiem «Ik rudeni valodiņa». Koris konkursā, kas katru gadu notiek F. Šopēna mūzikas akadēmijā, ir viens no svarīgākajiem kora konkursiem Polijā. Šogad tas pulcēja korus no Polijas, Maķedonijas, Igaunijas, Slovēnijas, Indonēzijas un Latvijas.

31.10.

Triju Zvaigžņu ordenis piešķirts LU pētniekiem

Par nopelniem Latvijas valsts labā III šķiras Triju Zvaigžņu ordenis piešķirts Latvijas Zinātņu akadēmijas akadēmiķim LU profesoram *Dr. habil. sc. comp.* Jānim Visvaldim Bārziņam un politiķei, zinātniecei sociolingvīstei, LU latviešu valodas un literatūras profesorei *Dr. habil. philol.* Inai Druviete. Savukārt V šķiras Triju Zvaigžņu ordenis – LU Latvijas vēstures institūta Cēsu arheoloģiskās ekspedīcijas vadītājam un krājuma glabātājam, arheoloģei, Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda doktorei Zigrīdai Apalai.

Avots: www.president.lv

01.11.

Radio NABA jauns portāls

Svinot LU radio NABA desmit gadu jubileju, izveidots interaktīvs un mūsdienīgs portāls (www.naba.lv), kas sāka darboties 1. novembrī un kurā atrodami radio raidījumu vadītāju veidoti materiāli, jaunākie latviešu un ārzemju alternatīvās mūzikas topi, kā arī iepriekšējo raidījumu arhīvi. Jaunajā portālā ikviens var iepazīties arī ar Latvijas Radio iniciēto jauno žurnālistu projektu «39. kabinets» un tā dalībnieku stāstiem par jauniešu dzīvi, sabiedriski politiskajām aktualitātēm un kultūras parādībām, kā arī eksperimentiem žurnālistikā. Tāpat jaunajā lapā pieejamas ziņas par jauniešu studentu dzīvi, kultūrā, mākslā un zinātnē, kā arī daudz kas cits. Portāla atvēršanas svētku vakarā klubā «Nabaklab» varēja iepazīties ar portāla jauno izskatu un tā veidotājiem.

04.11.

Noticis 1. Baltijas mikrobiologu kongress

No 31. oktobra līdz 4. novembrim Rīgā norisinājās 1. Baltijas mikrobiologu kongress. To rīkoja Latvijas Mikrobiologu biedrība sadarbībā ar LU. Kongress bija pirmā Baltijas jūras reģiona mikrobioloģijas profesionāļu (studentu, zinātnieku, industrijas pārstāvju) konference. Tajā ar ziņojumiem piedalījās vairāk nekā 100 delegātu no Latvijas, Igaunijas, Lietuvas, Zviedrijas, Somijas, Polijas, Vācijas un Norvēģijas. Kongress deva iespēju iepazīties ar aktuālākajiem pētījumiem vides, medicīnas, molekulārajā, pārtikas un rūpnieciskajā mikrobioloģijā, ko veic Baltijas valstīs.

15.11.

LU Senāta ārkārtas sēde par LU studiju programmu kvalitātes vērtējumu

Ņemot vērā divus atšķirīgos augstākās izglītības programmu vērtējumu un to izraisīto ažiotažu nozarē un medijos, 15. novembrī LU Mazajā aulā tika sasaukta atklātā Senāta ārkārtas sēde par Augstākās izglītības padomes (AIP) un Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) publiskoto LU studiju programmu vērtējumu. Sēdē tika analizēti IZM un AIP LU studiju programmu vērtējumi, skaidrots, kāpēc tie ir tik atšķirīgi un pat nepareizi, kā arī pieņemts Senāta lēmums par tālāko rīcību. Senāta sēdē uzstājās un referēja mācību prorektors Andris Kangro, profesore Inta Brikše, profesors Mihails Hazans un LU Studentu padomes priekšsēdētāja Inguņa Zariņa.

9:41 AM

www.lu.lv

Sveicam svētkos!

Latvijas Universitāte Tavā telefonā!
Meklē platformu veikalos vai nobildē šeit!